

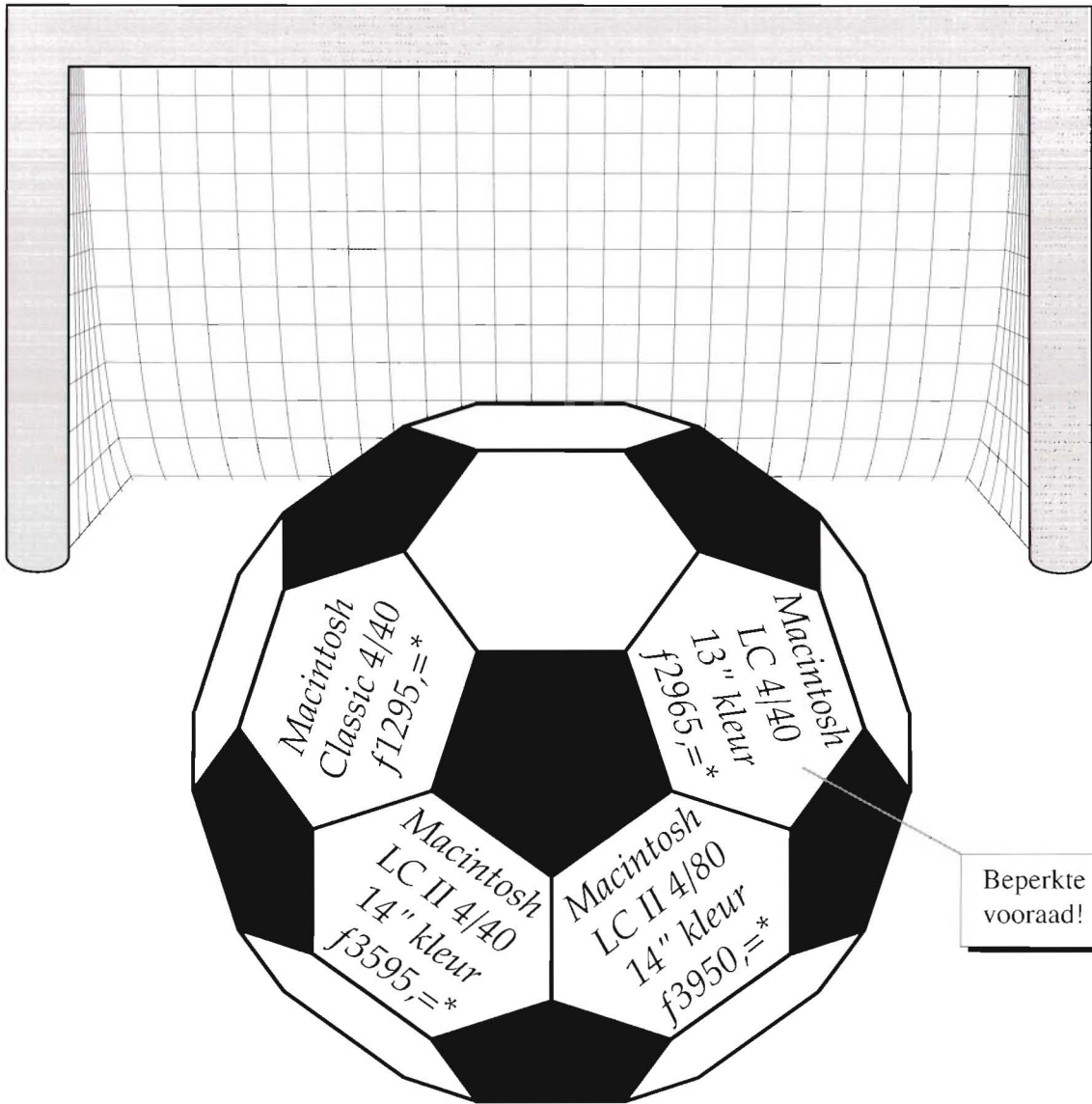
ROSTRA

ECONOMICA

SEF: 'ENORM FLEXIBEL'
LEEMHUIS: FEE MODDERT VOORT
WIJNBERGEN: UVA VEELBELOVEND

OPEN DOEL?

SCOREN!

Apple Centre Point

MAGISTER

Apple Educational Centre. COMPUTER

Apple Centre Point Magister
Buitenveldertselaan 44
1081 AA AMSTERDAM
Tel. 020-6613011

Magister Den Haag
Daendelstraat 57
2595 XT DEN HAAG
Tel. 070-3818384

Magister Rotterdam
K. P. van der Mandelelaan 24
3062 MB ROTTERDAM
Tel. 010-4528377

Rechts heeft voorrang, sukkel! pag. 18

Prijzenslag op de faculteit pag. 13

Post van de SEF pag. 23

4 The world according to Gary

Sander de Bruyn

6 Wereldbank en UvA, slechts een accentverschil

Esther van Dijk en Liesbeth Heidstra

9 Facts & Figures van een nieuwe prof

11 Made in Taiwan

Yvonne Campfens

13 Prof.dr. van der Schroeff prijs

Esther van Rijswijk

16 Beleid en economische faculteit

drs. A.I. Leemhuis

18 Concurrentieslag bij reparatiewerven

Pieter van der Does

21 Post-doctorale opleidingen

Margreth Hoek

22 Economische malaise

Hans Lingeman

23 SEF heeft een nieuw jasje aan

F. Fluitsma

25 J'Accuse

Henk Koster

25 Biensûr

E. Bien

25 Agenda

27 Houde Party 161, deel 5

H. Strikker, R. Heiloo

REDACTIONEEL

Zo langzamerhand nadert het einde van 1992, het jaar waar zo naar uit is gekeken; Olympische Spelen, Expo, Amerikaanse verkiezingen, Europese integratie...

Nu is het Europese volk moe. Zij beseft nauwelijks dat per 1 januari 1993 Europa één zal zijn: 'vrij verkeer van goederen & diensten, van arbeid en kapitaal', so what?! Driekwart van Europa ligt op zijn gat. Nationale overheden schelden mekaar de huid vol en politieke en economische integratie is tegenwoordig een vies begrip. Het 'fort Europe' gaat steeds meer lijken op een puur 'fort Deutschland und die Vazalstaten'. Duitsland stuwt de economische motor en de vazalstaten stropen de subsidiepot. Het blijkt maar weer dat de Europeaan alléén gemotiveerd wordt vriendelijk een biertje te drinken met zijn buurnatie...indien de buurman betaalt. Als deze 'quid pro quo' mentaliteit niet snel verdwijnt, kunnen we een Europese Unie wel vergeten.

Overigens, een prettige kerst en een gelukkig nieuwjaar!

Blad van de Faculteit der
Economische Wetenschappen en
Econometrie van de Universiteit
van Amsterdam
Nummer 190, December 1992

Redactie:
Sander de Bruyn
Esther van Dijk
Pieter van der Does
Pieter Elshout
Andreas de Groot van Embden
Liesbeth Heidstra
Margreth Hoek
Dr. E. de Jong
Dr.ir. H. Koster
Esther van Rijswijk
Robbertjan Roet
Robbert Tiemens

Fotografie:
Marian Vleerlaag
Hans Lingeman

Agenda:
Agendapunten moeten minstens zes
weken van te voren bij Rostra
worden aangemeld.

Adreswijzigingen:
Studentenadministratie,
Nieuwe Doelenstraat 15
1012 CP Amsterdam

Voor reacties, brieven en open
sollicitaties is de redactie
bereikbaar op:
Kamer 0.05 (E3) Roetersstraat 11
1018 WB Amsterdam
Tel: (020) 525.4297

Ingezonden brieven, artikelen en
studierapportages kunnen worden
ingekort.

Verschijning:
9 x per jaar in een oplage
van 5000 ex.

Advertenties:
Tarieven op aanvraag verkrijgbaar.
Oprachten schriftelijk t.a.v.
de penningmeester.

Advertenties in dit nummer van:
Apple Centre Point
Arthur Andersen
Coopers en Lybrand
Deloitte & Touche
KPMG Klynveld
Moret, Ernst & Young
Price Waterhouse
PTT
Unilever
VB Accountants

Zet- en drukwerk:
De Bussy Ellerman Harms BV.
ISSN 0166 - 1485

Traditioneel werden door neoklassieke economen slechts markten en ondernemingen bestudeerd. De afgelopen vijftig jaar zijn echter tal van instituties aan het economische onderzoeksveld toegevoegd. Eind jaren '50 maakte James Buchanan een begin met de 'Public Choice'-theorie die het politieke proces economisch analyseert. In de jaren zestig gaf Ronald Coase de aanzet tot de rechtseconomie, een stroming die het recht zuiver en alleen beoordeelt op haar bijdrage aan een optimale economische allocatie. Gary Becker gaat verder dan Coase en Buchanan en past de economische analyse toe op allerlei vormen van menselijk gedrag, zoals discriminatie, criminaliteit en het zoeken van een huwelijkspartner. Dit economisch imperialisme wordt de laatste jaren met Nobelprijzen beloond. James Buchanan kon in 1986 deze prijs in ontvangst nemen, Ronald Coase was vorig jaar aan de beurt, en dit jaar mag Gary Becker naar Stockholm afreizen omdat hij 'de toepassing van de micro-economische analyse uitbreidde tot een breed veld van menselijk gedrag.'

ROOMBOTER OF MARGARINE

Kenmerkend voor het werk van Gary Becker is het methodologisch individualisme: alleen de subjectieve voorkeuren die individuele mensen kenbaar maken zijn van belang. Zo presenteert hij in zijn eerste boek 'The Economics of Discrimination' de discriminatie niet als iets slechts of moreel verwerpelijks, maar als een keuze vergelijkbaar met de keuze tussen roomboter en margarine. Discriminatie op de arbeidsmarkt komt volgens Becker voor als iemand op grond van ras of sekse een lager salaris ontvangt dan zijn marginale arbeidsproductiviteit. Daar heeft niet alleen de gediscrimineerde last van. Ook diegene die discrimineert betaalt een prijs voor zijn voorkeur om te discrimineren. Als gevolg van de discriminatie komen de gediscrimineerden immers te werken op arbeidsplaatsen waar hun potentieel niet ten volle wordt benut. Dit werkt nadelig voor de economische groei. Becker beargumenteert dat discriminatie alleen kan voortbestaan in monopolistische marktstructuren. Ondernemingen met marktmacht kunnen het zich veroorloven niet het beste personeel aan te trekken om redenen van geslacht, ras of geloof. Meer concurrentie dwingt de ondernemingen de arbeidsproductiviteit te maximaliseren en is volgens Becker de beste manier om discriminatie tegen te gaan.

The world according

De Amerikaanse professor Gary Becker, de Nobelprijswinnaar voor de economie van 1992, is zonder meer een baanbrekend econoom te noemen. Hij heeft de economische theorie toegepast op tal van onderwerpen die voorheen tot het vakgebied van de sociologie behoorden. Becker benadert discriminatie, het zoeken van een partner, de beslissing om kinderen te nemen of te gaan scheiden vanuit een economisch standpunt. Volgens sommigen leidt dit tot clowneske uitkomsten die wetenschappelijk weinig serieus genomen kunnen worden. Empirisch onderzoek geeft Becker echter tenminste op enkele punten gelijk.

Sander de Bruyn

Beckers economische analyse van de discriminatie verscheen in 1957. Eisenhower's anti-discriminatie wetgeving was net van kracht. Federale troepen werden gestuurd naar Little Rock, waar zwarte studenten waren geweigerd op de plaatselijke universiteit. Beckers werk werd gezien als een economische veroordeling van de discriminatie en mede

investeren in kennis en onderwijs. Tegenwoordig is dit algemeen aanvaard: de economische plannen die Bill Clinton ontvouwde tijdens de presidentscampagne zijn gestoeld op de theorieën van Becker. In 1964 was Becker echter de eerste die het onderwijs binnen economische kaders analyseerde. Hij beargumenteert dat de beslissing om een opleiding te volgen wordt gemaakt op basis van een afweging tussen de te verwachten opbrengsten en de te maken kosten. Dit verklaart waarom mensen aan het begin van hun carrière besluiten een opleiding te gaan volgen. De gederfde inkomsten uit arbeid zijn dan nog vrij laag, terwijl de verwachte opbrengsten hoog zijn doordat de opleiding gedurende een flink aantal jaren te gelde kan worden gemaakt. Becker toont aan de hand van empirisch onderzoek aan dat het zaak is om na de opleiding snel werk te vinden, want de waarde van een genoten opleiding neemt door de tijd heen af. Dat tijd geld is en verspilde tijd als een kostenpost moet worden opgevat, is een centraal element in Beckers theorie. Het heeft hem in de jaren '80 gebracht tot een nogal controversiële economische analyse van het

daarom positief beoordeeld.

'HUMAN CAPITAL THEORY'

Beckers belangrijkste bijdrage aan de bestudering van de arbeidsmarkt betreft evenwel niet discriminatie, maar het onderwijs. Becker heeft de weg geëffend voor de 'Human Capital Theory'. Deze theorie stelt dat economische groei voor een groot deel verklaard kan worden door

gezinsleven. Het gezin wordt door Becker opgevat als een soort mini-onderneming waarvan de opbrengsten gemaximaliseerd dienen te worden. De partners zoeken elkaar op de 'huwelijksmarkt'. Op deze markt is het zeker geen rozegeur en maneschijn. De participanten proberen hun toekomstige opbrengsten te maximaliseren door een partner te huwen met zoveel mogelijk extra's. Het gevolg is dat

g to Gary

hoger opgeleiden zullen trouwen met partners van hetzelfde opleidingsniveau, een bevinding die ook empirisch gestaafd wordt. Is het huwelijk eenmaal gesloten, dan dienen de partners zich te specialiseren. Bij deze specialisatie vertoont Becker een opmerkelijke voorkeur voor het toebedelen van de huishoudelijke taken aan de vrouwen. Zij krijgen op de arbeidsmarkt immers minder betaald voor dezelfde werkzaamheden dan mannen. Dit is volgens Becker niet onredelijk. Als zelfs maar een *klein* percentage van de vrouwen grotere biologische capaciteiten zouden hebben om kinderen op te voeden, is het volgens Becker beter dat *alle* vrouwen zich specialiseren in de huishoudelijke taken. Imperfecte informatie maakt het namelijk onmogelijk te onderscheiden welke vrouwen nu precies grotere biologische vermogens tot verzorgen hebben en welke niet. Ook bij de beslissing om te scheiden spelen economische motieven de hoofdrol. Becker verklaart de sterke toename van het aantal echtscheidingen door de combinatie van de toegenomen kansen van vrouwen op de arbeidsmarkt en de afgenomen kosten van het scheiden.

BROEIKASEFFECT

Gary Becker blijkt vrij succesvol te zijn in het vinden van economische verklaringen voor waargenomen sociale verschijnselen, zoals bijvoorbeeld de toename van het aantal echtscheidingen. De centrale aanname van Becker, dat mensen rationeel handelen en hun opbrengsten maximaliseren, wordt echter niet getoetst. Kritiek is er ook op het empirische materiaal dat Becker gebruikt. Correlatie zou te snel verward worden met causale relaties. Zo hoeven bijvoorbeeld de afgenomen kosten van het scheiden niet *de* verklaring te vormen voor de toename van het aantal echtscheidingen. Toegenomen individualisering en de emancipatie van de vrouw zijn meer sociologische verklaringen die niet zo snel in een economisch model kunnen worden ondergebracht, maar daarmee nog niet irrelevant zijn. Becker zet echter onvermoeibaar door en ziet voor alle maatschappelijke vraagstukken wel een economische oplossing. Het broeikaseffect? Becker meent dat dit slechts een argument is van de misleidende milieubeweging en dat gekeken moet worden naar de effecten van een eventuele tempe-

ratuurstijging op de wereldeconomie. Deze zijn naar zijn mening verwaarloosbaar (1). Het immigratievraagstuk? Het ware probleem zit volgens Becker in het feit dat de ongewenste ongekwalificeerde immigrant niet te onderscheiden is van de immigrant die wél goede kansen heeft op de arbeidsmarkt. Door een veiling in te stellen die immigratiepapieren verhandelt, worden kostbare bureaucratische procedures omzeild en kan voorkomen worden dat ongekwalificeerde armoedzaaiers onze Westerse welvaartsstaten bevolken. Het enige dat de overheid dan nog hoeft te doen is volgens Becker de immigranten checken op een eventueel crimineel verleden of het dragen van Aids (2).

SUPERMARKT

Wat in Beckers werk opvalt is de afwezigheid van elke vorm van moraliteit over onderwerpen die in onze samenleving toch een hoog moreel gehalte heb-

ben. Een pleidooi voor 'family values' of een rechtvaardige inkomensverdeling hoeft je van Gary Becker dan ook niet te verwachten. Becker beziet de wereld als een grote supermarkt waar slechts één wet geldt: marginale opbrengsten moeten gelijk zijn aan de marginale kosten. De burgers doen rationeel calculerend hun boodschappen en de toezichhoudende overheid is klein. Alles is te koop, mits er een juiste prijs voor wordt betaald. Voor deze 'wetenschap' wordt Gary Becker nu zelf betaald: 6,5 miljoen Zweedse kronen is zijn deel.

(1) Zie bijvoorbeeld Gary Becker's artikel in de *Intermediair* 5-7-1991.

(2) Zie Gary Becker's artikel in *The Wall Street Journal Europe*, 16-10-1992.

R

De erfenis van Alfred Nobel

Erfenissen worden betwist, doen hechte familierelaties splijten en worden voor de rechter uitgevochten. De erfenis die de Zweedse chemicus en uitvinder Alfred Nobel (1833-1896) naliet, was geen ander lot beschoren. Nobel had zijn testament in 1893 opgemaakt. Maar in 1895 had hij op één velletje papier een nieuw testament geschreven, dat verder geheim bleef. Zijn familie nam dan ook met verbijstering kennis van dit manuscript, dat na zijn dood in de Zweedse dagbladen werd gepubliceerd. Het kapitaal van hun vermogende bloedverwant zou niet aan hen toekomen, maar in een fonds voor de wetenschap worden gestort. Van de rente zouden jaarlijks prijzen worden uitgekeerd "aan hen die in het voorgaande jaar de mensheid het meest gediend hadden". De toewijzing zou volgens Nobels testament moeten geschieden door Noorse en Zweedse wetenschappelijke instituten. Dit zinde de Zweedse regering weer niet, die meer zeggenschap wou hebben en niet graag zag dat het naar onafhankelijkheid strevende Noorwegen kon bepalen op welke manier Zweeds kapitaal aangewend zou worden. Door alle politieke en juridische strubbelingen duurde het tot de eeuwwisseling voordat het 'Nobelfonds' gevormd kon worden en in 1901 de eerste prijzen konden worden uitgereikt voor de natuurkunde, scheikunde, geneeskunde, literatuur en de vrede.

De Nobelprijs voor de economie is niet Nobels testamentaire geesteskind, maar werd in 1968 ingesteld door de jubilerende Zweedse bank die

haar 300^e verjaardag vierde. De hoogte van de prijs en de procedures waaronder hij verleend wordt, zijn identiek aan de andere Nobelprijzen, zodat de officiële aanduiding 'Alfred Nobel Herdenkingsprijs' nergens meer gebezigd wordt. De kandidaat voor de Nobelprijs van de economie wordt uitgezocht door een speciale Nobelcommissie van de Zweedse Academie van Wetenschappen. Deze commissie verzendt ieder jaar zo'n 1000 vertrouwelijke brieven naar alle economische hoogleraren van Scandinavische universiteiten en gerenommeerde economen uit de rest van de wereld. In deze brief wordt gevraagd om een voordracht te doen. De Nobelcommissie kiest uit deze voordrachten een kandidaat, die meestal door de Zweedse Academie van Wetenschappen wordt overgenomen. De winnaar wordt ieder jaar in oktober bekendgemaakt, de uitreiking volgt op 10 december, de sterfdag van Alfred Nobel.

Een Nobelprijs geeft in eerste instantie prestige en aanzien. Daarnaast is er ook een leuk geldbedrag beschikbaar voor de gelukkigen, 6,5 miljoen Zweedse kronen, zo'n twee miljoen gulden. Het is de bedoeling dat het geld wordt gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek, maar de uitverkorenen zijn vrij om zelf een andere bestemming te bepalen. Zo besliste Albert Einstein, die tien maal werd voorgedragen voordat hij in 1921 de prijs ontving, dat het bedrag goed besteed was als alimentatie aan zijn pas gescheiden vrouw. Misschien dat Gary Becker kan bepalen of dat rationeel was of niet.

U heeft twaalf jaar bij de Wereldbank gewerkt. Wat heeft u daar zoal gedaan?

"Ik ben begonnen op de macro-economische onderzoeksafdeling. Hier heb ik mij onder andere bezig gehouden met het analyseren van de invloed van olieschokken op verschillende landen. Op een gegeven moment werd dat wat saai. Daarom ben ik toen overgestapt naar het operationele deel van de Wereldbank, waar men zich met beleidshervormingen bezighoudt. Zo was ik als 'lead economist' nauw betrokken bij Mexico ten tijde van het Brady Plan (een schuldenverlichtingsprogramma, red.). Als je lead economist bent van een bepaald land heb je twee hoofdtaken. Ten eerste moet je bekijken of de projecten die door de Wereldbank gefinancierd worden economisch zinnig zijn. Mexico bijvoorbeeld kreeg in 1988 twee miljard dollar en in het topjaar 1989 zelfs bijna drie miljard. Hier moet controle op uitgeoefend worden. Een tweede taak is het geven van adviezen aan de regering, je daadwerkelijk bezighouden met het beleid van het land zelf. Ik heb overigens niet in Mexico gewoond, hoor. Ik vloog regelmatig heen en weer, in drukke tijden soms wel elke week. De wereldbank heeft nu eenmaal een centralistische instelling, 95% van de medewerkers woont in Washington en werkt van daaruit."

En, hoe gaat het nu met Mexico?

"Het gaat zeer goed met Mexico."

Het laatste jaar was u de lead economist voor Oost-Europa. Bent u hier over net zo optimistisch als over Mexico?

"Mm...", hij lacht even, "dat duurt nog wel even. De moeilijkheden zijn daar natuurlijk vele malen groter. In Mexico is er een privatiseringsprogramma geweest. De instellingen die daar geprivatiseerd werden, produceerden zo'n vijftien procent van het GNP, hoe zeg je dat, eh... het BNP. In Oost Europa is dat honderd procent. Er is daar geen privésector die de te privatiseren instellingen kan absorberen. Dit kwantitatieve verschil maakt de problemen kwalitatief anders."

Staat u een snelle of geleidelijker hervorming voor?

"Ik denk dat iedereen wel voor een snelle hervorming is, alleen de manier waarop vormt een probleem. Er zijn economen die langzame hervormingen voorstaan zoals de Hongaar Kornai bijvoorbeeld. Wat hij eigenlijk zou willen is het sluiten van alle staatsondernemingen om zo helemaal van onder af aan te beginnen. Het starten van nieuwe bedrijven is voor hem de enige efficiënte manier van hervormen. Mij lijkt dit erg pessimistisch. Het is ook niet waar."

Wereldbank en UvA, sl

Sweder van Wijnbergen startte zijn carrière met een studie natuurkunde en twee jaar econometrie in Nederland en vertrok toen naar de VS. Daar kreeg hij zijn opleiding economie, waarna hij zich aan de Wereldbank verbond. Na twaalf jaar vond hij het welletjes en kwam terug naar Nederland. De UvA is sinds kort zijn nieuwe werkgever. Als wij binnenkomen zit Van Wijnbergen net twee dagen achter de 'laptop'. Zijn kamer is nog leeg, zijn hoofd boordevol ideeën. Een eerste kennismaking met een bevlogen macro-econoom.

Esther van Dijk & Liesbeth Heidstra

Het blijkt dat een radicalere hervorming wel werkt. Kijk maar naar Polen, waarvoor ik het laatste jaar de 'lead economist' was. Kornai stelt bovendien dat mensen mentale veranderingen moeten doormaken. Daar ben ik het niet mee eens! Hij praat teveel over mentaliteit, mensen hebben volgens hem gewoontes waar ze

Foto: Marian Veeerlaag

Van Wijnbergen: Net twee dagen in het pand

niet van af willen wijken. Naar mijn idee kunnen mensen heel snel omschakelen als de 'incentivestructure' waarbinnen ze werken maar verandert. Toen je bijvoorbeeld twee jaar geleden naar Polen ging, was het daar droevig en grauw. Nu, na de overgang naar een markteconomie met de mogelijkheid een eigen zaakje te beginnen, is het er enorm levendig. Je kunt werkelijk alles kopen wat je wilt. Echter, zo snel als de Wereldbank twee jaar geleden voorspelde, zijn de hervormingen ook weer niet gegaan. De gedachte dat het loslaten van de prijzen binnen zes maanden een bloeiende economie zou opleveren was naïef. We hielden bijvoorbeeld geen rekening met politieke achtergronden. Door de mogelijkheid van vrije meningsuiting ontstond er gebrek aan coherentie. Mensen raakten zo enorm opgewonden dat ze het

belang van compromissen uit het oog verloren. Maar we moeten niet vergeten dat dit allemaal bij het groeiproces hoort."

Terugblikkend op uw carrière, wat vond u het meest interessante van het werk bij de Wereldbank?

"Het aardigste van de Wereldbank zijn de uitdagingen die je krijgt om constructief bij te dragen aan serieuze politiek economische problemen. Dat is het grote verschil met academici. Als ik hier achter de computer zit en het is moeilijk, nou, dan hou ik er mee op. Als je in Mexico bij de Minister van Financiën bent die zegt dat hij over drie dagen een nieuwe fase van het stabiliseringsprogramma moet aankondigen en twijfelt over al dan niet devalueren, dan moet je een antwoord klaar hebben. Nadenken, als er geen oplossing bestaat dan moet je die maar uitvinden, een uitdaging dus."

Maar waarom bent u dan weggegaan uit Washington?

"Van de universiteit tot je graf bij dezelfde werkgever vond ik erg griezelig. Maar ik hoop dat deze verandering slechts een accentverschil zal betekenen. Bij de Wereldbank deed ik meer toegepast en minder academisch werk, nu zal dat andersom zijn."

En waarom de UvA?

"De UvA is veelbelovend. De kwaliteit van de economiestudie in Nederland is over het algemeen veel beter geworden. Als je in de zeventiger jaren hier ging studeren wist je nog niets van economie. Na het afstuderen kon je nog niet eens aan de rand van het onderzoeksgebied meedraaien. Nu

rechts een accentverschil

heeft Amsterdam een goeie onderzoeksomgeving te bieden. Dat heeft zeker te maken met het enthousiasme van de mensen die er zijn. De sfeer is goed." Op dat moment komt Rick van der Ploeg, één van die nieuwe enthousiaste mensen de kamer binnenlopen: "Ik kom even kijken of je nog wel hard aan het werk bent." Van Wijnbergen glimlacht naar de goede man en vervolgt: "Vroeger werd ook nauwelijks gepubliceerd. Zelf ben ik altijd blijven publiceren, alhoewel nooit in Nederlandstalige tijdschriften. Ik heb moeite met de Nederlandse terminologie omdat ik mijn economie-opleiding in de VS gedaan heb. Tot nu toe heb ik een paar keer in het NRC geschreven en dat vond ik er ongelooflijk houderig uitzien. Ik denk niet dat publiceren ten koste gaat van het onderwijs. Ik had een hoogleraar wiskunde die zei dat de mensen die het meeste research deden het beste onderwijs gaven. Als docenten iets niet kunnen uitleggen, dan komt dat doordat ze het zelf niet begrijpen. Wanneer een student iets niet snapt, dan is dat niet de fout van de student maar van degene die doceert.

Naast onderzoek ga ik natuurlijk ook college geven. Waarschijnlijk ga ik het tweede trimester doceren met Van der Ploeg in internationale economie of een 'topics course'. Ik zit hier net twee dagen en weet ik nog niet precies wat er hier gegeven wordt."

U heeft op het macro-economische vlak een scala van artikelen gepubliceerd, onder andere over protectionisme, inflatie, wisselkoerscrises, handelshervormingen, en beleidsonzekerheid. Uw laatste artikel staat nu op het punt te verschijnen in 'The American Economic Review'. Kunt u daar wat meer over vertellen?

"Deze laatste publicatie gaat over het integreren van politieke mechanismen in economisch beleid. Ik pleit ervoor dat je harde maatregelen niet stopzet maar dat de nadelige gevolgen voor bepaalde delen van de bevolking worden opgeheven. Ik zal een voorbeeld geven: in de tijd dat ik bij Mexico betrokken was, werd de maisprijs gehalveerd. Het grootste gedeelte van de bevolking profiteerde hiervan, maar de maisproducenten werden de dupe. Dit hebben we geprobeerd te ondervangen.

Niet door het geven van subsidies, maar door het irrigeren van hun grond. Omdat de produktiviteit van de grond steeg, konden de prijzen omlaag zonder de 'incentive structure' via subsidies te

De UvA is veelbelovend

verstoren. Economen moeten politieke overwegingen binnen hun beleid betrekken, niet om zo hervormingen teniet te doen, maar door te kijken hoe hun hervormingen een kans hebben om te overleven."

Een laatste vraag: in Tilburg (KUB) bent u niet zo lang gebleven, denkt u het hier langer vol te houden?

Van Wijnbergen knikt hevig ja: "Tilburg was een tijdelijke leerstoel. Ik ben hier serieus. Ik heb ontslag genomen bij de Wereldbank, mijn huis in de States verkocht en hier een nieuw huis gekocht. Dit blijft niet bij een eenjarig bezoekje. Wel ga ik af en toe naar Polen en de VS om daar actief te blijven in de politieke debatten. Zoals ik al zei, ik hoop dat het bij een accentverschuiving blijft."

Ik beschouw werken en studeren als een joint venture.

Met de combinatie van werken en studeren bij Deloitte & Touche geeft u zichzelf de beste kansen voor een geslaagde carrière. Uw kennis en ons boeiende werkterrein staan daarvoor garant.

Afstuderende bedrijfs economen m/v

Deloitte & Touche behoort tot één van de grotere organisaties voor financieel-zakelijke dienstverlening in Nederland en is mondiaal aangesloten bij Deloitte Touche Tohmatsu International. Vanuit vestigingen verspreid door het gehele land werken accountants, belastingadviseurs en management consultants samen voor een zeer breed en gevarieerd cliëntenpakket. Zowel op nationaal als op internationaal niveau.

Onze groei en omvang zijn mede een gevolg van onze andere manier van werken. Markt- en cliëntgericht, met korte communicatielijnen en een informele en collegiale werksfeer.

Meer informatie over onze filosofie en uw carrièreperspectieven vindt u in onze brochure die u per telefoon of brief (met vermelding RE 1) kunt aanvragen bij: Deloitte & Touche, afd. personeelszaken, mw. mr. B.G. Tanis, Postbus 75121, 1070 AC Amsterdam. Telefoon 020 - 6733012.

De andere manier van werken

Deloitte & Touche

U ZULT ECHT WEL ANALYTISCH,
ACCURAAT EN SLAGVAARDIG
TE WERK GAAN. MAAR KUNT U
OOK MET MENSEN OMGAAN?

ASPIRANT-ACCOUNTANTS

(Bijna) afgestudeerde **bedrijfseconomen m/v** informeren wij graag hoe zij kunnen bijdragen aan onze "Solutions for Business". En natuurlijk willen wij ook meer van u weten. Maak direct een afspraak voor een oriënterend onderhoud en/of vraag onze brochure aan. Coopers & Lybrand Dijker Van Dien, t.a.v. de heer J.G.J. van Kesteren, hoofd Personeelszaken Rayon Noord-West, Prins Bernhardplein 200, 1097 JB Amsterdam. Telefoon: 020-5686666.

Coopers
& Lybrand
Dijker Van Dien

accountants

Solutions
for Business

Foto: Hans Ingeman

FACTS AND FIGURES VAN EEN NIEUWE PROF

Naam:	<i>Gerrit Meester</i>	Hoe brengt u uw vakantie door:	<i>kamperend en wandelend door Europa, ieder jaar een ander land</i>
Geboorte datum / plaats:	<i>11 september 1944, Ommen</i>	Grootste ergernis:	<i>auto's die geen voorrang geven aan fietsers</i>
Burgelijke staat:	<i>gehuwd</i>	Kan me wakker maken voor:	<i>niets</i>
Vooropleiding/ vorige functies:	<i>Landbouw-Universiteit Wageningen; Erasmus Universiteit; Landbouw-Universiteit Wageningen</i>	Mooiste avond uit:	<i>concertavond met vrienden</i>
Huidige functies:	<i>Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, bijzonder hoogleraar Agrarische Economie</i>	Slechtste gewoonte:	<i>m'n papieren nét voor een vergadering niet kunnen vinden</i>
Kleur ogen:	<i>blauw</i>	Beste eigenschap:	<i>handig in huis en tuin</i>
Lengte:	<i>1 meter 79</i>	Leukste eigenaardigheid:	<i>geen idee, dat moet een ander maar beoordelen</i>
Borst omvang:	<i>geen idee</i>	Wie bewondert u het meest als mens:	<i>Von Weizsäcker, von der Gablentz</i>
Kleur haar:	<i>lichtblond</i>	Meest gebruikte grap in de collegezaal:	<i>die heb ik nog niet gemaakt</i>
Gewicht:	<i>81 kg, laat ik maar zeggen</i>	Hoe denkt u over studenten:	<i>mijn ervaring is dat ze leergierig, geïnteresseerd en naïef zijn</i>
Schoenmaat:	<i>43</i>	Favoriete econoom:	<i>Hathaway (een Amerikaanse landbouweconoom)</i>
Bijnaam: <i>daar heb ik nooit iets van gemerkt, in België 'monsieur Mestèr'</i>		Wat is de grootste misvatting onder economen?	<i>dat er nog steeds veel economen zijn die denken dat ze de samenleving kunnen sturen</i>
Meest geliefde imago:	<i>openheid</i>	Wat is uw meest gekoesterde opvatting/overtuiging?	<i>de belangrijkste taak van Nederlandse economen is niet het sturen van ontwikkelingen, maar het signaleren daarvan</i>
Muzikale voorkeur:	<i>niet bijzonder, ja klassiek, Beethoven</i>	Grootste uitdaging:	<i>het vorige punt ook waarmaken</i>
Lievelingsgerecht:	<i>hutspot</i>	Grootste angst:	<i>dat we onze gronden aan het vervuilen zijn, net als vorige culturen in het Midden-Oosten en dat we het grondwater teveel uitputten wat zich uit in grote droogte</i>
Favoriete boek:	<i>geen in het bijzonder</i>	Hoe lang blijft u hier?	<i>zolang er belangstelling voor me is</i>
Favoriete kunstenaar:	<i>heb ik niet</i>		
Favoriete film:	<i>Novecento</i>		
Favoriete drank:	<i>jonge jenever</i>		
Favoriete kleur:	<i>grasgroen</i>		
Favoriete kleding:	<i>ouwe kloffie voor in de tuin</i>		
Favoriete vervoermiddel:	<i>de fiets, absoluut!</i>		
Hobbies/tijdverdrif:	<i>fietsen en tuinieren</i>		
Welke kranten/tijdschriften leest u:	<i>NRC Handelsblad</i>		

EEN ECONOOM DIE WIL WETEN HOE DE WERELD ACHTER DE CIJFERS IN ELKAAR ZIT, GAAT OP ONDERZOEK UIT BIJ VB ACCOUNTANTS.

De accountants van VB zijn intensief betrokken bij het werkteerrein van hun cliënten, bij de wereld achter de cijfers. Ze krijgen te maken met de complexe vraagstukken waarmee de overheid en de non-profitsector worden geconfronteerd. De accountants van VB verdiepen zich in financieringsproblemen, begrotingstekorten, herverdeling van geldstromen en in kwesties als stadsvernieuwing, milieuzorg, privatisering en fusies.

de aandacht voor persoonlijke ontplooiing en de open relaties met collega's en cliënten.

Carrière-planning. Je start je loopbaan bij een organisatie die innovatie hoog in haar vaandel voert. Natuurlijk investeert VB in zijn medewerkers. VB kent een uitgebreid intern opleidingsprogramma, een loopbaanplan voor economen en een management development-programma voor pas

De wereld van VB. VB is met ruim 1.300 medewerkers en 30 vestigingen één van de grote accountantskantoren van het land. Een eigentijdse organisatie met een veelzijdig dienstenpakket en een eigen visie op dienstverlening.

VB werkt voornamelijk voor organisaties als gemeenten, ministeries, nutsbedrijven, ziekenhuizen en theaters. Een dynamische wereld waarin naast economische ook sociale en politieke afwegingen een belangrijke rol spelen. In de cultuur van VB ligt dan ook een sterk accent op maatschappelijke betrokkenheid. Dat is te merken aan de sfeer in het bedrijf, de manier waarop wij georganiseerd zijn,

afgestudeerde registeraccountants. Het loopbaanplan is erop gericht dat startende economen zo snel mogelijk als zelfstandig werkende accountants functioneren. In ongeveer drie jaar tijd groei je door naar de functie van controleleider. VB biedt je bovendien een prima salaris, ruime loopbaanmogelijkheden en uitstekende andere voorzieningen, die meegroeien met jouw ontwikkeling.

Informatie en sollicitatie. Wil je meer weten over VB of wil je solliciteren? Schrijf dan een brief naar VB Accountants, Afd. personeel en organisatie, Postbus 19331, 2500 CH 's-Gravenhage of bel: 070-3738388.

VB Accountants
Advies
Belastingadviseurs

WERKEN BIJ VB IS INVESTEREN IN JEZELF.

Made in Taiwan

Grenzeloos studeren

"We hebben een stageplaats voor je in Taiwan. Weet je waar dat ligt?!" Met dit telefoontje in mei begon mijn avontuur in Azië. In het kader van het Internationale Studenten Stageproject van ABN AMRO kreeg ik, samen met een studente uit Rotterdam, een stage aangeboden in Taipei. Deze maand een wel zeer exotische aflevering van grenzeloos studeren: de ervaringen van een FEE student in het buitenland.

Yvonne Campfens

In februari begon het allemaal toen ik reageerde op een advertentie in het NRC en vervolgens door middel van een standaard inschrijfformulier solliciteerde naar een internationale stage bij ABN AMRO. Vierdejaars student in de vrije studierichting econometrie, een zeer gevarieerd vakkenpakket met BIVAO als economie specialisatie en veel activiteiten naast de studie bleken voldoende voor een uitnodiging voor de volgende ronde. Dit was een panelgesprek met drie medewerkers van de bank, voor wie eerst een engelstalige presentatie over een financieel economisch onderwerp moest worden gehouden. Daarna was het afwachten... Begin mei werd bekend waar de veertig geselecteerde studenten op stage gingen en kon ik op de kaart gaan opzoeken waar Taiwan lag.

EXTRA DIMENSIE

ABN AMRO biedt studenten de mogelijkheid tot het volgen van een stage om zo de studie in praktijk te brengen en te ondervinden wat werken bij de bank inhoudt. Dat de stage in het buitenland plaatsvindt geeft een extra dimensie aan het geheel. Werken in het buitenland is namelijk iets heel bijzonders: je krijgt op allerlei manieren te maken met de cultuur van de lokale bevolking en die bevolking heeft in sommige gevallen een heel andere, en voor ons zeer moeilijk te doorgronden, manier van denken en werken. Het

verschil tussen Nederland en Taiwan is in dit opzicht waarschijnlijk het grootste dat er is. In de twee maanden dat ik in Taiwan ben geweest heb ik veel opgestoken van de Chinese cultuur. Het was uniek te zien dat men een totaal andere manier van denken heeft en dat de uitgangspunten in de maatschappij helemaal niet overeenstemmen met de Nederlandse (als wij hier al algemeen aanvaarde principes hebben). Het belangrijkste uitgangspunt voor Taiwanese is het handhaven van en streven naar 'harmonie' in alle opzichten. Dit houdt onder andere in dat men in Taiwan liever niet de hele waarheid vertelt dan dat men de harmonie verstoort. In dit licht is ook het tonen van emoties, in het bijzonder boos worden, totaal ongepast. Een ander opvallend punt is dat in de Chinese taal het woord 'logica' niet bestaat, met alle gevolgen van dien. De hele Chinese taal is overigens gebaseerd op intuïtie en interpretatie: Chinezen zullen bijna nooit rechtstreeks zeggen wat ze bedoelen, dat moet je aanvoelen. Dat het bovenstaande tot grote communicatieproblemen tussen westerlingen en Aziaten leidt mag duidelijk zijn. In twee maanden heb ik dat ook aan den lijve ondervonden. Er een oplossing voor vinden is me niet gelukt. Veel westerlingen in Azië beweren zelfs dat er geen adequate oplossing voor bestaat. Dat Taiwanese ook niet alles van westerlingen kunnen bevatten is heel begrijpelijk. Zo zijn vooral onze zelfstandigheid, initiatiefrijke houding en directheid in conversaties voor hen moeilijk te begrijpen.

KARAOKE MET ZAKENRELATIES

In deze unieke omgeving heb ik gewerkt aan een stageopdracht. Het uiteindelijke doel van de opdracht was een aantal

operaties bij de bank te automatiseren. Daartoe heb ik eerst de informatiestromen in de huidige procedures in kaart gebracht en geanalyseerd en daarna een aantal suggesties ter verbetering van de efficiency gedaan. Voor het uitvoeren van de opdracht had ik veel informatie van de Taiwanese werknemers nodig. Bij het verkrijgen daarvan stuitte ik al snel op het eerdergenoemde communicatieprobleem. Door uitbreiding van het specialisatievak BIVAO hoop ik studiepunten voor mijn stageopdracht te krijgen. Er op afstuderen zal niet gaan, want er was niks econometrisch aan.

Op de bank werd door iedereen lange dagen gemaakt. Van acht uur 's ochtends tot zeven uur 's avonds was niet ongebruikelijk en eens in de twee weken op zaterdagochtend werken was standaard, ook voor stagiaires. Toch was er buiten werktijd nog genoeg tijd om het eiland te bekijken. Ook hebben we regelmatig samen met Taiwanese collega's, die ontzettend gastvrij en vriendelijk zijn, allerlei dingen gedaan. Zo hebben we ons vermaakt met Karaoke, wat daar zo populair is dat het zelfs met zakenrelaties wordt gedaan! Taipei is trouwens een zeer

grote stad met ernstige luchtvervuiling. Het was dus prettig dat de bank huisvesting buiten de stad had geregeld. Het gevolg was wel dat er iedere dag twee uur reistijd verloren ging in de verkeersjungle van Taipei. Zelf met de auto door Taipei

Yvonne in het verre Oosten

rijden, met 365 auto's per vierkante kilometer, is overigens erg goed voor je rijvaardigheid.

Al deze ervaringen bij elkaar hebben mij een unieke indruk van Taiwan gegeven en mijn stage heel bijzonder gemaakt. Ik zou dan ook iedereen aanraden om, als je ooit de gelegenheid hebt om op stage en/of langere tijd naar het buitenland te gaan, dat zeker te doen. Eén tip daarbij: een (buitenlandse) stage regelen gaat niet vanzelf en kost tijd. Oriënteer je op tijd en ga er achteraan!

Yvonne Campfens is vijfdejaars studente toegepaste econometrie.

Feiten over Taiwan:

officiële naam: Republic of China on Taiwan

geografische ligging: 160 kilometer van de zuidoostkust van het vasteland China

hoofdstad: Taipei

grootte: circa 36.000 vierkante kilometer (ongeveer net zo groot als Nederland)

populatie: ruim 20 miljoen bewoners (in 1990)

officiële taal: Chinees (Mandarijn)

BNP per hoofd van de bevolking: US\$ 7.990 (in 1990)

Wie een carrière bij Price Waterhouse start, loopt het risico snel door te groeien.

Carrièreplanning is voor aankomende bedrijfs-economen vooral een afweging tussen risico en rendement, waarbij opleiding, begeleiding en doorgroeimogelijkheden een belangrijke rol spelen.

Sterke persoonlijkheden die bereid zijn zich in te zetten voor de organisatie, verantwoordelijkheid willen dragen, commercieel kunnen denken en een gezonde dosis ambitie hebben kunnen bij Price Waterhouse al snel heel ver komen. Wie bij Price Waterhouse komt werken, promoveert namelijk al na twee jaar tot Senior, waarna een snelle doorgroei tot Assistant Manager, Manager, Senior Manager en uiteindelijk tot het Partnership mogelijk is.

Price Waterhouse Worldfirm.

Price Waterhouse is een wereldwijde organisatie die voorziet in uitgebreide dienstverlening op het gebied van Accountancy, Belasting-, Organisatieadvies en Corporate Finance.

In Nederland is Price Waterhouse gevestigd in Amsterdam, Den Haag, Deventer en Rotterdam.

Bij deze vestigingen bestaat grote behoefte aan jonge, bijna of net afgestudeerde bedrijfs-economen die kiezen voor een carrière in de accountancy.

Investeren in de toekomst is investeren in mensen.

Price Waterhouse kent een zeer uitgebreid programma van interne opleidingen die niet alleen in Nederland, maar ook in de overige Europese landen gegeven worden.

Daarnaast zorgt Price Waterhouse voor intensieve begeleiding door ervaren managers van Price Waterhouse die als vraagbaak fungeren en die tevens zorg dragen voor een voortdurende persoonlijke begeleiding.

Kiezen voor Price Waterhouse betekent een keuze voor een stimulerende, dynamische omgeving waar carrièrekansen ruimschoots aanwezig zijn.

Wie geïnteresseerd is, neemt vrijblijvend contact op met Marjolein Meijer van Personeelszaken.

Postbus 881, 3000 AW Rotterdam, 010 - 400 83 69.

Price Waterhouse

Eerste "Van der Schroeff prijs" uitgereikt

De eerste van der Schroeff prijs voor bijzonder onderwijs is op 27 november j.l. uitgereikt aan drs. Abram F. J. Smit van de vakgroep strategisch management. In het afgelopen cursusjaar verzorgde hij het specialisatievak marketing op een dusdanige wijze dat zijn naam nu als eerste op de wisselbeker staat. Hoe bijzonder is hij/zijn onderwijs en waarom is deze prijs in het leven geroepen?

Esther van Rijswijk

De prijs is genoemd naar Prof. dr. H.J. van der Schroeff. Hij stond bekend als een acteur in de collegezaal, niet alleen vancher zijn kathedraal maar soms ook erop, gaf hij voor volle collegezalen theatrale lessen. Met Sinterklaas gaf hij een twee uur durend college op rijm!! Een geboren docent die praktisch het gehele vakgebied van de bedrijfseconomie beheerste. Het plan voor een onderwijsprijs is afkomstig van de onderwijscommissie. Het wordt tijd voor de waardering van goed onderwijs, hopende dat hier ook een stimulerende werking vanuit zal gaan. Binnen de universiteit is over het algemeen wel veel aandacht voor onderzoek. Via publicaties etc. krijgt onderzoek genoeg aandacht, erkenning en waardering, terwijl onderwijs vaak op de tweede plaats komt. Door de prijs moet dit veranderen, waardering en erkenning voor goed onderwijs en goede docenten zal uiteindelijk ook goede onderzoekers opleveren. Bovendien heb je als student gewoon recht op goed onderwijs, vooral in het begin van je studie zal het je een zorg zijn wat voor onderzoek er precies gedaan wordt en hoe goed dat gaat. Als het onderwijs niet motiverend is kom je wellicht nooit op het punt dat dat je wel wat kan schelen.

HET JURYPAPPORT

Het oordeel van de jury in de toekenning van de prijs aan Abram Smit luidde als volgt: "de jury waardeert dit onderwijs vanwege de actieve betrokkenheid van studenten, de interactie tussen theorie en praktijk, de eenheid van opzet in cases en vooral ook de open rapportage van de docent waarin een uitvoerige evaluatie

door studenten is opgenomen en waarmee een instrument voor verdere verbetering bewust wordt gehanteerd."

Abram Smit is sinds anderhalf jaar verbonden aan de vakgroep strategisch management. Hij is 42 jaar, heeft sociologie

Abram Smit met zijn trofee

gestudeerd in Tilburg en is werkzaam geweest aan de andragogie faculteit van de UvA. (Andragogie: opvoeding, vorming van volwassenen, red.) In het tweede trimester van het afgelopen studiejaar begeleidde hij 17 studenten bij het specialisatievak marketing. Er werd nagegaan hoe marketing bruikbaar is in non-profit organisaties. Hiertoe werd samengewerkt met een aantal van deze organisaties zoals Greenpeace, Mensen in nood, dienstenbond FNV etc. Na vier weken theorie ter ontwikkeling van een gemeenschappelijk kader voerden de studenten in groepjes van 2-3 personen een onderzoek uit bij de organisaties. Wat voor ervaringen hebben zij met marketing? Wat voor belemmeringen ondervinden zij hierbij en hoe gaan zij daarmee om? Eenmaal per week kwamen de studenten en Smit bij elkaar voor een evaluatie.

Ter afsluiting van het programma werd het onderzoek en de verwerking van de literatuur aan elkaar en aan het bedrijf mondeling gepresenteerd. Deze presentatie gaf voor een aantal studenten wel wat problemen. Velen hadden dit nooit eerder gedaan en in de colleges was er weinig aandacht aan besteed. Uit de 'evaluatie door studenten' die Smit heeft uitgevoerd bleek verder dat de studenten erg positief waren over de opzet van het vak. Met name de combinatie van onderwijs en onderzoek werd zeer gewaardeerd. De studenten zijn zo'n 14 weken heel intensief met het programma bezig geweest waarbij volledige inzet en 100% aanwezigheid geëist werd. Dit gaf volgens Smit nog wel eens problemen, studenten haakten bijvoorbeeld af na hun inschrijving terwijl alle afspraken met organisaties al gemaakt waren. Verder dachten sommigen nog tijd te hebben voor andere vakken of bijvoorbeeld winter-sport. Uiteindelijk is dit gelukkig allemaal opgelost.

OORKONDE VOOR HET LEVEN

De prijs is dit keer dus uitgereikt naar aanleiding van het programma dat Smit verzorgde. Dat wil niet zeggen dat er geen andere factoren zijn op basis waarvan iemand de prijs kan krijgen. Het gaat om "bijzonder onderwijs" in de breedste zin van het woord. Ook acteurs à la Schroeff of andere motiverende docenten kunnen de komende jaren in aanmerking komen voor de beker.

Het is overigens wel leuk dat de prijs nu de eerste keer naar een bedrijfseconomisch docent is gegaan, deze vakgroep verzorgt per slot van rekening het meeste onderwijs in vergelijking tot andere vakgroepen. De prijs bestaat uit een oorkonde voor het leven, een wisselbeker voor een jaar en een uitkering in één keer van 2500 gulden. Op de wisselbeker wordt de naam van de winnaar jaarlijks bijgeschreven. Abram Smit is de eerste, hopelijk krijgen meerdere docenten nu last van drang naar erkenning wat wellicht (nog) inspirerend(er) onderwijs op zal leveren.

Foto: Hans Ingeman

"Wat nou 'managing the client?' Voorlopig zit ik met zo'n stapel onoplosbare vragen dat ik aan 'managen' niet toe kom. Waarom staat dit hier geboekt? Waar komen al die reserveringen vandaan?"

Ze zeggen dat er op elke vraag een antwoord is. Maar met welke vraag moet ik beginnen?"

Misschien kan m'n controleleider me op weg helpen? Hij ziet aan m'n gezicht dat ik hartstikke vast zit. 'Doet me denken aan mijn begintijd', zegt hij lachend. Hij wijst me op een paar aspecten en zegt dat ik het verder zelf moet kunnen oplossen.

'Ze zitten niet voor niets bij ons', roept hij nog terwijl ik z'n kamer uit loop. 'Volgend jaar, als je in Londen zit, zul je het toch ook zelf moeten doen!'

Vanmiddag kwam hij nog even langs. 'En?' O.K. Toegegeven. Ik ben een stuk verder. En ik geloof dat ik het nog leuk vind ook.'

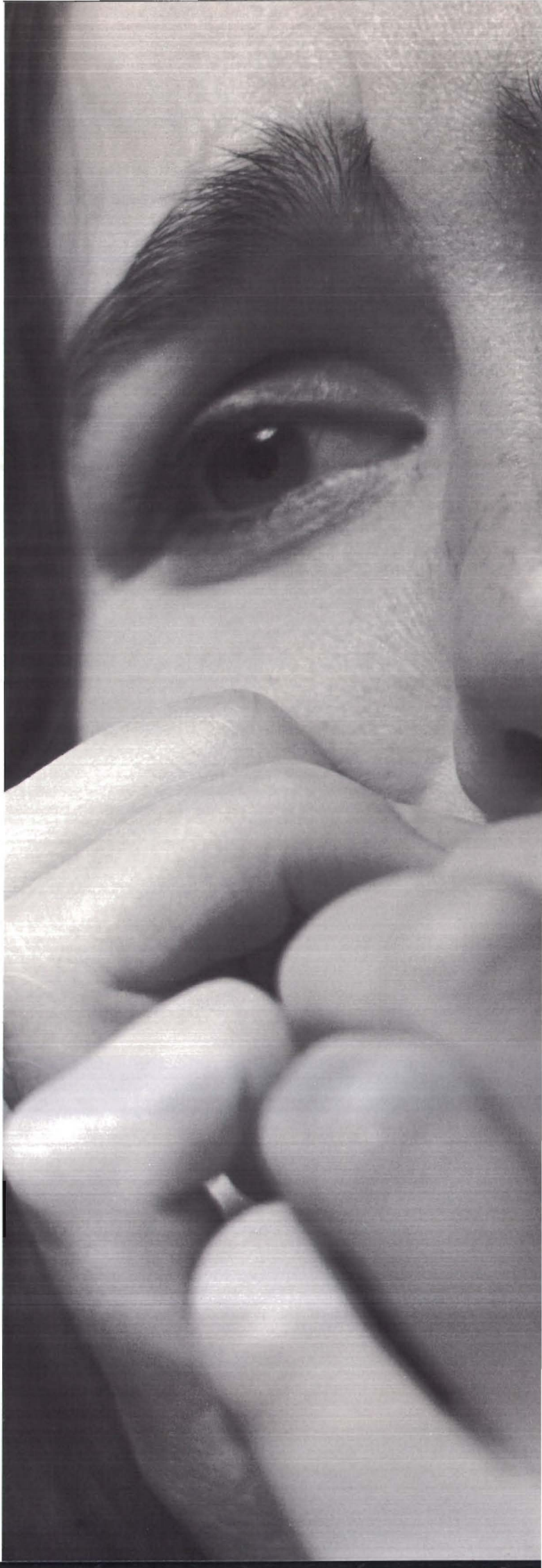

Accountants & Consultants

De Top. Het sleutelwoord voor een selecte groep HEAO-ers en bedrijfseconomen die bij KPMG Accountants & Consultants werken aan hun carrière. Managing the client, managing the business, managing the people. En tenslotte: managing yourself.

Ondernemers dus, die binnen tien jaar tot de absolute top van de internationale financiële dienstverlening behoren.

Geïnteresseerd? Informeer dan bij Bureau Werving & Selectie, Burgemeester Rijnderslaan 10, 1185 MC Amstelveen, tel. 020 - 656 71 62.

**Natuurlijk bestaat er op iedere
vraag een antwoord.
Alleen zijn er soms zoveel vragen.**

Beleid en de econ

De voornaamste taken van de faculteit zijn:
a) wetenschappelijk onderwijs, b) wetenschappelijk onderzoek en c) maatschappelijke dienstverlening. Ten aanzien van deze taken kan en moet de faculteit, binnen zekere grenzen, haar eigen beleid voeren. Het beleid betreft bijvoorbeeld de overgangsregelingen bij wijzigingen in het onderwijs, het opzetten van een onderzoekschool (TRACE), het voeren van personeelsbeleid, het voeren van verantwoord financieel beleid enz. Dit beleid is het resultaat van interne voorbereidings- en besluitvormingsstructuur. Inspraak van faculteitsmedewerkers staat in deze structuren centraal. Immers, in de wettelijke besluitvormingskaders voor een faculteit zit de democratische structuur ingebakken. Wat betreft onderzoek moet voor zaken van enige substantie de Vaste Commissie voor de Wetenschapsbeoefening adviseren aan de faculteitsraad of aan het faculteitsbestuur. Voor onderwijs geldt dezelfde constructie maar dan met de Studierichtingscommissies als adviesorgaan. Zowel in deze commissies, in de faculteitsraad als in het faculteitsbestuur, zijn alle geledingen van het facultaire personeel en de studenten vertegenwoordigd. Doordat de betrokkenen zelf (democratisch) beslissen, zal het beleid vaak 'een stapje voor stapje' karakter hebben. Voor de besluitvorming is immers een meerderheid nodig en die wordt alleen verkregen bij een behoorlijk facultair draagvlak voor een voorstel. Relatief wilde ideeën zijn mede hierdoor moeilijk aanvaard te krijgen en van een slagvaardige organisatie zal nooit echt sprake zijn.

BELEIDSTHEORIE

Na de korte schets van het facultaire beleid is het interessant te kijken naar de verschillende beleidsmodellen.

Beleidsdeskundigen onderscheiden drie beleidsmodellen. De eerste is het *synoptische* model. Dit is een 'alwetend' model; de beste oplossing voor een beleidskwestie wordt gevonden door op basis van een systematisch overzicht over (letterlijk) alle alternatieven voor het beleidsprobleem, een keuze te maken. Er is sprake van 'blauwdrukken' voor de toekomst. Het tweede model, het *incrementele* model, is de tegenhanger van het synoptische model. Aanhangers van het incrementele model stellen dat de maatschappelijke omgeving snel verandert en dat reële voorspellingen over de toekomst (lees het formuleren van alternatieve scenario's, blauwdrukken)

Bespiegelingen over de universiteit en haar beleid gaan vaak over de centrale universiteiten en hun (beleids-)relatie met het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. De positie van de faculteiten komt zelden aan bod. Tot voor kort was dit begrijpelijk omdat beleidszaken weinig aan de orde kwamen op facultair niveau. De centrale universiteit bepaalde het beleid en de faculteiten moesten zich concentreren op de uitvoering daarvan. Door de toegenomen decentralisatie (bij de UvA) is de beleidsvrijheid en de beleidsverplichting van de faculteiten toegenomen. Dit artikel is een verkenning van het verschijnsel beleid in relatie tot de economische faculteit.

—
drs. A.I. Leemhuis
—

onmogelijk zijn. Zij pleiten voor het zetten van kleine (beleids-)stappen op grond van de gegeven situatie. Door sommigen wordt dit als 'voortmodderen' beschreven.

Tot slot is er het *mixed scanning* model. Dit model is een combinatie van de voorgaande modellen. Uiteraard komen de modellen nooit in een zuivere vorm voor. Het lijkt erop dat de faculteit gebonden is aan een incrementele aanpak. De democratische structuur maakt het zetten van grote beleidsstappen onmogelijk waardoor al snel in 'doormodderen' vervallen wordt.

FACULTAIR BELEIDSPROCES

Na de schets van de beleidsmodellen is het aardig om in te gaan op het beleidsproces. Een beleidszaak komt bijvoorbeeld op initiatief van een vakgroep bij het faculteitsbestuur (FB). Hiermee is het beleidsproces gestart. Vervolgens bepaalt het FB zijn standpunt, worden commissies om advies gevraagd, wordt de kwestie ter besluitvorming aan de faculteitsraad

kaders, strakke tijdschema's enz. Mede hierdoor is het wenselijk dat het beleidsproces zorgvuldig beheerst wordt. Dat individuele leden van bijvoorbeeld het faculteitsbestuur de gedetailleerde expertise die noodzakelijk is voor het beleidsproces slechts deels bezitten mag geen verbazing wekken. Zij zijn immers tijdelijk aangesteld om (part time) te besturen en worden verder geacht zich op onderwijs en/of onderzoek te richten. In het beleidsproces en in de beheersing van dit proces speelt het faculteitsbureau dus al snel een centrale rol. De ambtenaren zijn immers op de hoogte van de regelgeving, de randvoorwaarden en de procedures. Zij zijn full-time met beleidszaken bezig en spelen, op de achtergrond en ter ondersteuning van het bestuur, een grote rol in het beleidsproces van start tot uitvoering.

DE OMGEVING VAN DE FACULTEIT

Hoewel de faculteit veel interne mogelijkheden heeft ten aanzien van beleid, is de beleidsomgeving van grote invloed. De directe beleidsomgeving van de faculteit wordt door de centrale universiteit bepaald. Evenals veel overheden heeft de Universiteit van Amsterdam een beleidsprogramma; het OntwikkelingsPlan (OP). Het OP is een beleidsplan voor enkele jaren dat samengesteld wordt naar aanleiding van richtlijnen van de minister, de eigen inzichten van het College van Bestuur (CvB) en de inbreng vanuit de faculteiten. Uit het OP, maar ook uit de wijze waarop dit plan tot stand komt, blijkt wat er van de faculteiten verwacht wordt door het CvB op het gebied van beleid. Het nieuwe OntwikkelingsPlan X (OP X)

De faculteit
'moddert' voort

voorgelegd en wordt de beleidslijn uiteindelijk uitgevoerd. In deze 'stappen' zijn de (theoretische) procesfasen beleidsvoorbereiding, -bepaling, uitvoering, -evaluatie en -terugkoppeling te herkennen. Voor de faculteit geldt dat tijdens het doorlopen van de procesfasen rekening gehouden moet worden met een gecompliceerde regelgeving. Hierbij kan gedacht worden aan de wettelijke en universitaire regelgeving, financiële

omische faculteit

van de UvA is thans in de maak. Dit OP wordt door het CvB gepresenteerd als een bijdrage in de voortgaande gedachtenvorming binnen de universiteit over de hoofdlijnen van het beleid in de komende jaren. Thema's die centraal staan zijn: de verbetering van de onderwijskwaliteit en van de onderzoeksorganisatie, de ontwikkeling van onderzoekscholen, het stimuleren van personeelsmanagement, de versteviging van de relaties met de omgeving en bestuurlijke vernieuwing. Het is uitdrukkelijk de bedoeling dat de faculteiten inspelen op deze punten. Middels concrete aanvragen kunnen door de faculteiten specifieke budgetten verkregen worden van het CvB. In welke mate en hoe faculteiten inspelen op de beleidspunten moeten zij zelf bepalen. Uit deze ruimte die het CvB de faculteiten geeft, blijkt ondermeer welk beleidsmodel van toepassing is. Voor de UvA lijkt te gelden dat (met de komst van Gevers als college voorzitter?) gekozen is voor een *incrementele* aanpak. De faculteiten krijgen meer ruimte voor eigen initiatieven en ze krijgen meer verantwoordelijkheden voor eigen beleid. Het CvB lijkt op afstand te gaan besturen. Direct hieraan vast zit de consequentie dat het CvB een sterke audit-functie krijgt. Dat wil zeggen dat de faculteiten door middel van rapportages moeten laten zien wát zij doen en hoe zij het doen.

SLOTPMERKINGEN

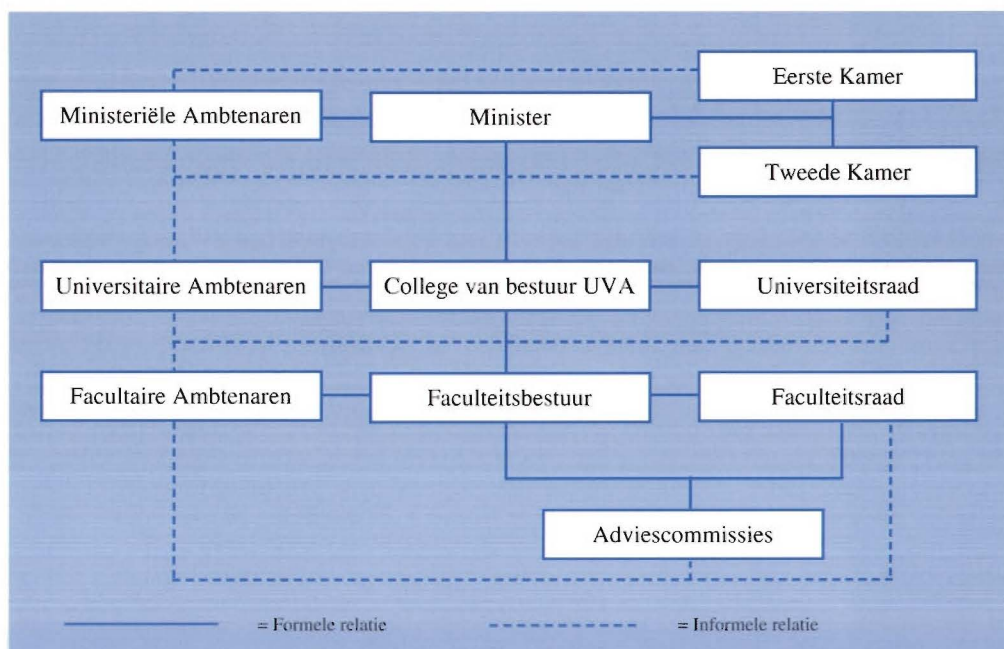
Uit het voorgaande zijn ten aanzien van beleid en de faculteit de volgende conclusies te trekken. Ten eerste neigen zowel de universiteit als de faculteit naar het 'toepassen' van het *incrementele* model. Dit impliceert dat de faculteit relatief eenvoudig het universitaire beleid kan beïnvloeden door adequaat te reageren op voorstellen van de centrale universiteit of door zelf initiatieven te nemen. Intern is het *incrementele* model eveneens het 'gehanteerde' beleidsmodel, al was het maar als gevolg van de democratische besluitvormingscultuur. Dit maakt duidelijk waarom 'wilde ideeën' weinig kansrijk zijn en de meeste ontwikkelingen geleidelijk plaats vinden. Ten tweede blijkt de rol van het faculteitsbureau (met name de staf- en beleidssecties) in het beleidsproces

belangrijk. Door de complexiteit van dit proces en de universitaire regelgeving, is een goede procesbeheersing noodzakelijk. Dit kan zonder beleids- en staf-ondersteuning niet door het faculteitsbestuur gedaan worden.

ROL VAN DE RAAD

Naar aanleiding van het voorgaande, maar ook uit het streven naar doelmatige beleidsvorming, is een en ander te zeggen over de rol van de faculteitsraad, van het faculteitsbestuur en van het faculteitsbureau (de ambtenaren). Het uitgangspunt is dat leden van de faculteitsraad slechts een beperkte tijd voor het raadswerk hebben en zich concentreren op hun onderwijs en/of onderzoek. Voor de leden van het faculteitsbestuur geldt in principe

de besluitvorming in de faculteitsraad voor. Gezien de gedetailleerde en technische regelgeving ten aanzien van tal van universitaire en facultaire zaken en door de grote hoeveelheid werk die met het dagelijkse beleid ten aanzien van financiën, personeel & organisatie en onderwijs & onderzoek gepaard gaat, zal het faculteitsbestuur bij zijn werk gesteund moeten worden door een professioneel faculteitsbureau waar alle kennis en deskundigheid aanwezig is. Hoewel de ambtenaren soms initiërend bezig zijn is het karakter van de activiteiten dienstverlening aan de faculteit. De beschreven taakverdeling komt (nog) niet overeen met de bestaande praktijk. Dit is verklaarbaar omdat de universitaire decentralisatie recent is, iedereen moet nog wennen als men zich tenminste al bewust is van de verandering. Voor het faculteitsbureau geldt bijvoorbeeld dat de rol en de taak veel groter en belangrijker geworden zijn. Ambtenaren moeten hierdoor een 'cultuur

hetzelfde, maar tijdelijk houden zij zich wel intensief bezig met bestuurswerk. De ambtenaren zijn volledig beschikbaar voor beleidswerk. Gegeven deze tijdsbesteding en de wettelijke taken, zou de faculteitsraad optimaal functioneren als zij een beleidskader aangeeft waarbinnen het faculteitsbestuur de dagelijkse gang van zaken kan afhandelen. De faculteitsraad beperkt zich hiermee tot de hoofdlijnen van beleid. Het faculteitsbestuur werkt binnen de door de faculteitsraad gegeven kaders en bereidt deze, ter besluitvorming binnen de faculteitsraad, voor. Enerzijds draagt het faculteitsbestuur dus zorg voor de beleidsuitvoering, anderzijds bereidt zij

omslag' maken naar een professioneel all-round (beleids)bureau. Maar ook voor bijvoorbeeld faculteitsraadsleden en bestuursleden geldt een heroriëntatie, waardoor een soms schemerige en onoverzichtelijke overgangssituatie ontstaat. Kortom voor wie het wil zien ligt er een goede blauwdruk klaar voor een goed lopende beleidsorganisatie op de faculteit, maar voorlopig is het nog even 'voortmodderen'.

Anne Leemhuis is oud-studentbestuurslid en is thans als beleidsmedewerker onderzoek verbonden aan het faculteitsbureau.

Concurrentieslag

"Naamsbekendheid in maritiem belangrijke landen is voor een reparatiewerf van essentieel belang. Er wordt praktisch van deur tot deur gegaan om onze werf aan te prijzen. Als er dan reparatiewerk te doen is en er komt een telefoontje, begint de onderhandeling. Indien nodig springen we in het vliegtuig om zelf de aanbieder met de rederij door te nemen." Aan het woord is J.J. O'Halloran, salesmanager van de Shipdock. Zijn functie is te zorgen dat schepen, voor onderhoud of schade-reparatie, zijn reparatiewerf uitkiezen. Shipdock heeft een wereldwijd netwerk van agenten, professionele werf-vertegenwoordigers die een pakket van verschillende niet concurrerende werven bij hun agentschap hebben. Zo kan een Zweedse agent een werf in Noord-Europa, in Zuid-Europa en in het Midden-Oosten hebben. "Vaak lopen reparatie-aanvragen via één van onze agenten. De agent via wie de aanvraag binnenkomt sturen wij onze aanbieder op, hij maakt de 'follow up'. Het kan dan voorkomen dat we er zelf heengaan."

Is er sprake van een sterke concurrentie?

"Ja, enorm, als er een schade is komen alle reparatiewerven er als haaien op af. Ze ruiken het bloed en willen werk. Zo raak je soms in een sterke concurrentiestrijd verwickeld. Er wordt veel over prijzen en krediettermijnen onderhandeld. Sommige landen verwachten goede krediettermijnen. We praten dan over de orde van grote van een half jaar voordat er volledig betaald wordt. We hebben echter geen debiteuren probleem. Agenten kunnen altijd goed adviseren over de kredietwaardigheid van een klant, omdat ze de lokale markt en de situatie bij de rederij goed kennen. Gelukkig komt het ook voor dat het tot standkomen van een contract een kwestie van een telefoontje naar onze werf is."

RECESSIE

"Alle scheepsreparatiewerven hebben het de laatste tijd moeilijk omdat op dit moment in de scheepsvaart wereldwijd een soort economische herstructurering gaande is, sommigen praten over recessie. In de haven van Pyreus in Griekenland lopen er 500 aanvragen voor het opleggen van schepen (neerleggen, ankeren en wachten op betere tijden, red.). De laatste keer dat zo iets gebeurde was in het begin van de jaren '80 toen we door de diepste crisis in de scheepsvaart gingen. De

Aan het IJ ligt de reparatiewerf Shipdock. Hier worden stalen platen op door de elementen aangetaste schepen gelast. Men verricht onderhoud aan schepen van 180 tot 250 meter en repareert enorme schaden. Er zijn 350 mensen werkzaam en als het nodig is wordt er 24 uur per dag gewerkt. Wie met werknemers praat kan lyrische verhalen horen over de salesmanager O'Halloran, die voor Shipdock de halve wereld rondreist en in alle talen reders zou overtuigen koers naar Amsterdam te zetten. Een gesprek over internationale concurrentie in een bedrijfstak waarin velen moeite hebben het hoofd boven water te houden.

Pieter van der Does

huidige situatie is lang niet zo erg als toen maar toch is zij ernstig."

Waarom kiest men voor Shipdock?

"Wanneer een rederij keuze maakt uit verschillende reparatiewerven zijn prijs en levertijd de belangrijkste criteria. Een schip wordt door een rederij verhuurd tegen een bepaald bedrag per dag, dus elke dag in een dok zijn gederfde inkomsten. Nederland geniet nog steeds inter-

natuurlijk duidelijk. De lonen daar zijn veel lager dan de lonen hier. Vooral voor grotere staalreparaties is Polen een enorme concurrent. Reparaties worden berekend in prijs per kilo staal dat aan een schip wordt gelast. Deze kiloprijs kan in Polen de helft zijn van die in Nederland. Wel neemt een klus in Polen veel meer tijd. Bovendien is er een vermoeden van corruptie bij Poolse werven; door dollarbiljetjes naar de

juiste mensen te schuiven krijgt een reder het een en ander extra gedaan. Dit is hoogstwaarschijnlijk iets van korte duur want met rekeningen 'vergeten' kan een bedrijf nooit overleven. Ook denk ik dat het niet lang zal duren voordat de Poolse wisselkoers meer in lijn komt met het westen, waardoor de concurrentie zal afnemen."

Hebben de ontwikkelingen in de voormalige Sovjet-Unie extra werk opgeleverd?

"We hebben hele goede contacten met oude Sovjet rederijen. Ze hebben teveel

schepen om zelf te kunnen onderhouden. De werven die een concurrentie zouden kunnen vormen liggen voornamelijk in het zwarte zeegebied en die beschouw ik, door hun geografische ligging niet echt als een bedreiging voor ons. Er is echter één probleem, vaak hebben ze geen geld om hun schepen te laten repareren."

DE KLANTEN

"De schepen die Shipdock aandoen komen uit havens van westkust van Frankrijk tot aan St.Petersburg toe. Amsterdam levert 10 procent van de schepen. De VS leveren ook nog enige concurrentie, echter in het

nationaal aanzien voor scheepsreparatiewerven, door onze goede levertijd en betrouwbaarheid; we houden ons aan de gemaakte afspraken. Wel zijn we nu gecategoriseerd als een redelijk duur gebied. Engeland is minder stipt; 6 dagen kunnen zo 10 dagen worden. Een probleem dat Shipdock ervaart is dat de vrachttarieven, die de inkomsten voor een rederij bepalen, zo laag zijn dat momenteel de drang naar snelle levertijd is afgenomen. Dat rederijen als ze hun schepen toch niet gebruiken eerder naar goedkopere, langzamere werven in Polen of de Middellandse zee uitwijken is

ij reparatiewerven

voordeel van Nederland. Vaak zoekt een rederij die bijvoorbeeld op Noord-Amerika vaart, een lading naar Europa om hier het dok in te gaan. Dit komt omdat de VS twee keer zo duur zijn. Werven daar draaien normaliter slechts één shift (ploegendienst, red.), Shipdock draait maandag tot en met vrijdag twee shifts en zaterdag en zondag één shift, maar indien noodzakelijk wordt er 24 uur per dag gewerkt."

Wie is jullie grootste concurrent?

"We ondervinden veel hinder van de valutacrisis, waardoor het moeilijker is met de Engelsen te concurreren. Voor de sterling crises voerden ze al enigszins een dumpingbeleid, nu zijn ze echter door de devaluatie van het pond nog eens zo'n 20 procent goedkoper geworden. Duitsland vormt met

Hamburg en Bremen weinig concurrentie, alleen bij hele grote klussen kunnen zij veel sneller leveren. Dit komt doordat de Duitse overheid veel soepeler is in het in dienst nemen van niet EEG werknemers. Zo is er een veel flexibeler regeling voor het inhuren van werknemers uit het voormalige Yoegoslavië. Zelfs zijn er binnen de EEG nog restricties op werknemers uit Griekenland, Portugal en Spanje.

Dit is omdat zij nog steeds geen volledige EEG landen zijn, maar het zijn juist wel de lage-loon-landen. Shipdock heeft wel eens werknemers uit Portugal gehad wegens gebrek aan arbeidskrachten hier, maar de regelingen hier zijn niet rekbaar genoeg om voor het grote werk te concurreren met Duitsland. Daar werken veel Polen en goedkope krachten uit voormalig Oost Duitsland."

Hoe lossen jullie een plots gebrek aan werknemers op?

Vroeger zat op het terrein waar Shipdock nu zit een samenwerkingsverband tussen

de NDSM (Nederlandse Dok en Scheepsvaart Maatschappij) en de ADM (Amsterdamse Dok Maatschappij). De ADM is in '85, na het instorten van de scheepsverbouwingsmarkt, failliet gegaan. Toen is de Stichting Werkgelegenheid Amsterdam (SWA) in het leven geroepen. Het is een samenwerkingsverband tussen de vakbonden en diverse grote werkgevers in Amsterdam, variërend van Fokker tot Akzo, waaraan ook Shipdock aan meedoet. SWA is een soort non-profit uitzendbureau waarvan wij als dat nodig is extra arbeidskrachten van kunnen trekken. Ook worden voor grote klussen werknemers van andere bedrijven uit de buurt geleend, uit Rotterdam of van elders gehaald. In periode van volle bezetting blijft onder-

houdt achter. Door dit in rustigere tijden aan te pakken bouwen we ook iets flexibiliteit in.

Zijn regelingen die het inhuren van buitenlandse werknemers beperken de enige wetgeving die jullie in de concurrentiestrijd bemoeilijken?

"Nee, ook met milieumaatregelen loopt Nederland ver vooruit op het buitenland, hetgeen extra kosten voor ons betekent. Om de verf van de schepen te halen wordt er met een enorme kracht staalkorrels tegenaan gespoten, het zogenaamde gritstralen. Vroeger liet men het grit ge-

woon in het dok liggen en liep een deel het IJ in met het openen van de deuren. We hebben bezemwagentjes moeten aanschaffen om het spul te verzamelen en het vervolgens af te voeren naar een recycle fabriek. Ook het slib dat uit het IJ met een schip mee naar binnen komt wordt geclassificeerd als verontreinigde grond en moet derhalve afgevoerd worden."

Heeft U nog een leuk succesverhaal?

"Het is natuurlijk erg leuk dat we laatst een opdracht kregen van een Poolse reder, maar de echte succesverhalen zijn equivalent aan de contracten waar veel winst op is gemaakt, of een nieuwe grote vaste klant. In de drukke maanden worden veel hogere bedragen gevraagd en aan die contracten denken we graag."

Verwacht U dit jaar winst of verlies te draaien?

"De eerste acht maanden van '92 was het enorm druk op de werf en moest er zelfs veel werk afgezegd worden, daarna is het

aantal aanvragen veel minder geworden. Zoals het er nu naar uitziet gaat het toch lukken om over het hele jaar een positief resultaat te boeken, maar dat is vooral te danken aan een goed begin van het jaar. Vooral in de tweede helft van het jaar waren er veel opdrachten die 'negatief' draaiden. Je moet een bepaald aantal uren maken voor de

dekking van je overhead. In rustige tijden worden dus verliesgevende opdrachten aangenomen. Op dit moment neemt het aantal aanvragen weer toe, maar echte voorspellingen over de toekomst doen is koffiedik kijken."

Aangeboden:

wallen onder je ogen.

Tot nu toe ken je dat duistere verschijnsel wellicht als het gevolg van een turbulent studentenleven. Dat studentkoze uiterlijk zul je bij ons houden, alleen de wijze waarop je het krijgt is anders. Want bij Koninklijke PTT Nederland NV wacht een hoeveelheid uitdagingen en kansen op je die je tot na kantoortijd bezig zal houden. Hieruit kun je afleiden dat bovenstaande aanbieding niet voor iedereen is weggelegd. Daarvoor komen uitsluitend jonge academici in aanmerking die naast de nodige theoretische kennis, ook beschikken over doorzettingsvermogen, ondernemingsgeest en de wil om het elke dag beter te doen dan de dag ervoor. Ben je momenteel of binnenkort met je universitaire studie accountancy, bedrijfseconomie of econometrie in de afrondingsfase, schrijf dan vandaag nog een bondige sollicitatiebrief naar: Koninklijke PTT Nederland NV, Concernstaf Management Development, Postbus 15000, 9700 CD Groningen. Of bel voor meer informatie: 06-0142. **Koninklijke PTT Nederland NV**

Van econoom tot beleidsmedewerker

Postdoctoraal

"Maandagochtend had ik mijn scriptie ingeleverd en maandagmiddag zat ik weer braaf in de klas." Jasper Wesseling, keurig in pak, doet weloverwogen zijn verhaal. Hij is een van de elf personen die afgelopen periode de BOFEB-opleiding heeft gevolgd. Deze begint jaarlijks in september en duurt twaalf maanden. De toelatingsprocedure begint echter al in april. Wesseling: "Ik zag een advertentie staan en heb informatie ingewonnen bij een vriend, die werkzaam is bij Verkeer en Waterstaat en de opleiding heeft gevolgd. Wat hij vertelde, deed me besluiten de mogelijkheid van het volgen van deze opleiding niet bijvoorbaat uit te sluiten. Dus schreef ik een brief met CV." Naar aanleiding van zo'n brief volgt voor tweederde van de sollicitanten een schriftelijk tentamen bestaande uit twee essayvragen over actuele onderwerpen. Daarna volgt een gesprek, zeg maar rustig een mondeling tentamen, met een directielid van de opleiding en een afgevaardigde van een ministerie. Uiteindelijk blijft ongeveer tien procent van de oorspronkelijke brieven-schrijvers over en belanden er jaarlijks maximaal vijftien mensen in de collegebanken van de BOFEB. Alleen nu niet levend van een basisbeurs maar van een salaris van 44.000 gulden bruto op jaarbasis.

BETAALD IN DE COLLEGE BANKEN

"Het leuke aan de opleiding is dat je zes maanden met dezelfde kleine groep gemotiveerde mensen in de collegebanken zit. Dat is op de universiteit wel anders. Een ander verschil is dat je minstens veertig uur per week hard moet werken," aldus Wesseling. De opleiding wordt verzorgd door het Instituut voor Financieel Economisch Beleid (IFEB), waarin vertegenwoordigd zijn de Erasmus universiteit en de ministeries van EZ, Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Het doel van de opleiding is afgestudeerden jonger dan dertig jaar voor te bereiden op topkaderfuncties bij ministeries, De Nederlandsche Bank en diverse maatschappelijke instellingen. De opleiding bestaat uit een theorie- en een praktijkgedeelte dat elk zes maanden in beslag neemt. Het theoriegedeelte is er op gericht het inzicht

De overheid is aan het afslanken. Daardoor wordt het steeds moeilijker voor afgestudeerde economen om er een baan te vinden. Naast solliciteren of 'blijven plakken' na een stage biedt de BOFEB, Beroepsopleiding Financieel-Economisch Beleidsmedewerker, de jonge academicus een betaalde kans om in een topkaderfunctie van de overheid terecht te komen. Jasper Wesseling (26), sinds oktober 1992 werkzaam bij Economische Zaken (EZ), volgde deze alternatieve route. Deel zes uit de ROSTRA-serie: Post-doctorale opleidingen.

Margreth Hoek

in de theorie van het financieel-economisch beleid te verdiepen. Dit gebeurt door het volgen van hoor- en discussiecolleges in de vakken: algemene economie, bedrijfsvoering in de publieke sector, kwantitatieve methoden bij de beleidsvoorbereiding, recht en politicologie.

Productie: 'besluiten en papier'.

Deze vakken worden niet door de eerste de besten verzorgd, vooraanstaande hoogleeraren en hoge functionarissen van verschillende organisaties verzorgen namelijk het onderwijsprogramma. De kneepjes van het vak worden onder andere verteld door: prof.dr. F.W. Rutten, voorzitter van de WRR en prof.mr. S.G. Geelhoed, secretaris generaal van EZ. Naast verdieping van het theoretisch inzicht wordt er geoefend in het vervaardigen van beleidsnota's. Zo moet elke week wel een stuk, een

beleidsadvies, worden geproduceerd. Daarnaast wordt een BOFEB-cursist getraind in vaardigheden die voor zijn toekomstig functioneren als beleidsambtenaar van belang zijn. Onderhandelings-, vergader- en gesprekstechnieken worden onder andere geoefend tijdens een gezellig weekend op de hei.

DE LOPENDE ZAKEN

Tijdens het praktijkgedeelte worden de studenten te werk gesteld op een beleidsafdeling van een van de betrokken departementen of bij een instelling die nauw bij het financieel-economisch beleid is betrokken. Dit zijn bijvoorbeeld De Nederlandsche Bank en het Centraal Plan Bureau. Wesseling bracht zes maanden door bij Financiën alwaar hij bij de lopende werkzaamheden betrokken werd. Wesseling heeft zich in die tijd gebogen over het 'fiscale klimaat' in Nederland en milieueffingen. De stageperiode wordt afgesloten met een verslag. Na een jaar wordt de opleiding afgesloten met een 'buitenproportioneel' certificaat. Wat daarna met de financiële

beleidsmedewerker gebeurt, is afhankelijk van beide partijen. De opleiding verplicht beide partijen namelijk tot niets. Wesseling is gevraagd door Economische Zaken waar hij werkzaam is bij de directie van Algemene Economische Politiek, kortweg A.E.P. genoemd. Hier werkt hij mee aan de productie van 'besluiten en papier.'

Foto: Hans Lingeman

Economische malaise

De prognoses over de economische ontwikkeling zijn dit jaar vaak gewijzigd. Zowel tot de overheid als tot de particuliere sector schijnt echter nu pas de ernst van de situatie door te dringen. Het overheidsbeleid voor volgend jaar, openbaar gemaakt op prinsjesdag, is al op dit moment gebaseerd op achterhaalde cijfers (1). Ook vele ondernemers zagen tot voor kort de bui nog niet hangen en steunden op te optimistische vooruitzichten.

Hans Lingeman

Nu in november veel kwartaalcijfers bekend zijn gemaakt is het mogelijk wat dieper in de materie te duiken. In vele sectoren zullen harde klappen vallen, maar het opvangvermogen van het Nederlandse bedrijfsleven is groot. Vanaf 1982 immers is er sprake van steeds maar toenemende productie en afnemende werkloosheid. En terwijl in vele landen om ons heen de recessie al in 1989 doorschemert schrikt ondernemend Nederland nu pas op van teruglopende orders. Bedrijven die nu dan ook getroffen worden zullen wel over enige reserves beschikken om de komende tijd aan te kunnen spreken. Bijkomend voordeel is de lage rentestand. Een belangrijk nadeel echter voor internationaal opererende ondernemingen is de sterke gulden - die pas weer gelijke concurrentiekracht heeft als de pond op $f3,15$; de dollar op $f1,95$ en de yen op $f0,015$ staat (2).

CENTRAAL OVERLEG

Het kabinet komt met een remedie die eind 1982 ook heeft geholpen: loonmatiging. Dit heeft veel voeten in de aarde gehad; de vakbeweging eiste voor een loonstop garanties in de vorm van meer banen, maar werkgevers konden die niet geven. Pas op 11 november jongstleden, even voor middernacht, kwam men tot een akkoord, weliswaar met een mager resultaat. Overeenstemming is namelijk bereikt over een gematigde loonkostenstijging waarbij 'een klemmend beroep is neergelegd om CAO's die voor 1 maart 1993 aflopen te verlengen tot die datum en de loononder-handelingen niet voor 1 februari 1993 te openen.' Ook staat in de tekst die de drie partijen (overheid, werkgevers en vakorganisaties) op Sint Maarten uit het overlegkamertje aan de pers overhandig-

den dat werkgevers meer hun aandacht moeten vestigen op de zwakke groepen binnen de arbeidsmarkt.

KLAPPEN

Een nadeel van het centraal akkoord is natuurlijk dat het geldt voor de hele economie terwijl slechts een klein deel ervan te leiden heeft onder de recessie.

De klappen vallen bijvoorbeeld met name in de sectoren chemie, consumenten-elektronica, de gehele autobranche, luchtvaart en metaal. De bedrijven die hierin hun bijdrage vervullen zijn in Nederland vrij groot. KLM, Philips, Hoogovens, Nedcar, het zijn stuk voor stuk bedrijven die in november zeer bedroevende cijfers of toekomstvoorspellingen hebben gepubliceerd. Het zijn tevens producenten die al geruime tijd in het nieuws zijn geweest en daarom wordt de indruk gewekt, te meer daar slecht nieuws meer aandacht krijgt, dat er een tijd aankomt van massa-ontslagen, reorganisaties en faillissementen. De cijfers van deze ondernemingen zijn inderdaad niet

Foto: Hans Lingeman

Uitzichtloze situatie

rooskleurig; Philips heeft voor het eerst sinds haar bestaan een kwartaalverlies geleden (154 miljoen gulden tegenover

verleden jaar 188 miljoen gulden winst), Hoogovens verwacht dit jaar een nadelig saldo van een half miljard gulden en de KLM voorziet het komende halfjaar een verlies groter dan 208 miljoen gulden die het resultaat van 1992 negatief doet uitvallen, omdat over het eerste halfjaar namelijk 208 miljoen winst is gemaakt. Bovendien zal Nedcar de productie - ten bedrage van 2000 auto's - de laatste twee weken van december stilzetten. Maar niets hoor je over de knallende resultaten in andere branches zoals levensmiddelen, uitgeverij, financiële sector of de handel. Juist in deze sectoren heeft Nederland altijd gunstige resultaten behaald. Waarom hoor je niets over de gestegen kwartaalwinst van Unilever die meer dan een miljard gulden bedraagt, is er nauwelijks aandacht geschonken aan de gestegen winsten bij Ahold, Schuitema, Rabobank, ABN Amro, Heineken, Getronics of Elsevier.

TWEEKAMP

De hamvraag waaraan niet voorbijgegaan mag worden is natuurlijk welke partij gelijk zal krijgen: de doemdenkers of de gematigden. Bedacht moet worden dat de verliesdraaiende grote ondernemingen enige reserves hebben opgebouwd (waarschijnlijk hebben ze geleerd van de recessies in 1974/75 en 1981/82) en er zijn nog wel degelijk groeiemarkten te ontdekken. Een beetje flexibele onderneming zal nu toch wel zijn aandacht van de Verenigde Staten - hoewel zich hier een klein opleving voordoet -, Japan, Groot-Brittannië of Duitsland naar bijvoorbeeld Spanje en Portugal kunnen verschuiven. Laatstgenoemden hebben de laatste paar jaar enorme bedragen geïnvesteerd in de infrastructuur, imago-verbetering, opleiding van de werknemers en aantrekkelijke vestigings- en afzetvoorwaarden. Kortom, houdt het Nederlandse volk niet een al te sombere kijk op de toekomst voor, want dit werkt door in het consumptiegedrag. Nu zijn er initiatieven nodig die genomen moeten worden voordat alle geldputjes voor dergelijke doeleinden bij potentiële slachtoffers van de malaise zijn opgedroogd!

Bronnen: (1) ESB, 4-11-1992, blz. 1082.
(2) Het Parool, 14-11-1992

SEF heeft een nieuw jasje aan

Geachte Rostra-lezer,

Op 1 september 1992 heeft de Studievereniging der Economische Faculteit (SEF) in een Algemene Ledenvergadering besloten de inhoudelijke betekenis van het statutaire begrip lid te wijzigen. Voorheen konden alle studenten ingeschreven aan de FEE lid worden van onze vereniging en op vertoon van hun lidmaatschapskaart gebruik maken van de grote verscheidenheid aan SEF-diensten. Deze leden werden betiteld als passieve leden. Daarnaast waren er een vijftigtal actieve leden die deze SEF-activiteiten organiseerden en natuurlijk de balie van de vereniging bemanden.

De SEF is bezig de interne organisatie van de vereniging te herzien. De reden hiervoor is dat de 'oude' interne organisatie van de SEF geen juiste aansluiting bleek te vertonen met de 'markt' waarop zij zich beweegt. Het bestuur van de vereniging werd geconfronteerd met een probleem dat zich ook in het bedrijfsleven heeft gemanifesteerd, namelijk beperkte flexibiliteit. Deze beperkte flexibiliteit vloeide grotendeels voort uit de statuten van de vereniging. Deze beperkten de mogelijkheid van de vereniging om ingrijpende interne veranderingen door te voeren zonder voorafgaande toestemming van de Algemene Ledenvergadering (ALV). Er is voorgesteld de statuten te veranderen. De actieve leden van de SEF moeten in staat zijn de vereniging op een verantwoordelijke en adequate wijze te leiden. De verantwoordelijkheid over het SEF-beleid zal intern worden afgelegd. De flexibiliteit van de vereniging wordt op deze wijze gewaarborgd.

Uiteindelijk werd na overleg met de notaris besloten om de ALV voor te stellen de leden van de vereniging te maken tot 'houders van kortingskaarten' (hvk) en de actieve leden van de vereniging te maken tot 'gewone leden' (gl). Alleen deze 'gewone leden' hebben stemrecht. Gezien het aantal 'gewone leden' (50) is het nemen van verregaande besluiten op algemene ledenvergaderingen op grond van deze vernieuwde statutaire begripsbepaling minder omslachtig. De flexibiliteit van de vereniging wordt enorm vergroot.

Op 31 augustus verliep het lidmaatschap van de leden, met het gevolg dat de vereniging op 1 september ledenloos was. Volgens de oude statuten moest, om te besluiten tot een statutenwijziging, 2/3 deel van het aantal leden aanwezig zijn. Aangezien de SEF circa 2300 leden kende, was dit een ondoenlijke opgave. Daarom werd besloten de ALV op 1 september te houden om zo problemen met het quorum te ondervangen en de voorbereidingen voor het nieuwe collegejaar reeds te kunnen inrichten naar de nieuwe statuten. Voor aanvang van de ALV werd men de mogelijkheid geboden zich opnieuw in te schrijven als lid van de SEF, met het gevolg dat een overgrote meerderheid van de leden op de ALV aanwezig was en tot statutenwijziging kon worden besloten. Overigens werd in het verleden de ALV van de SEF slechts bezocht door de actieve leden en een handvol leden van andere verenigingen, destijds passief SEF-leden. De waarde die door de studenten aan onze faculteit gehecht werd aan het stemrecht op de ALV van de SEF mag dan ook zeer klein geacht worden.

Alle bepalingen in de statuten met betrekking tot de oproeping van een ALV zijn uiteraard nageleefd. Behoudens een aantal aanpassingen als gevolg van het van kracht worden van het Nieuw Burgerlijk Wetboek, werd op de ALV het bovenstaande voorstel aangenomen en zijn de statuten op overige artikelen ongewijzigd gebleven. De positie van de studenten, nu houders van kortingskaarten, is dus op het verdwijnen van hun stemrecht na ongewijzigd.

Hopende u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben verblijf ik,

hoogachtend,

*Floris Fluitsma
voorzitter SEF '91/'92*

Academicus investeert in rookworst.

Investeren in een nieuwe verpakkingslijn, jaarplannen budgetteren, grondstoffen inkopen, logistieke processen besturen, de financieel economisch manager kent bij Unilever een breed werkveld.

Dat kan in Nederland zijn. Of ver daar buiten. Want werkmaatschappijen van Unilever zijn over de hele aardbol verspreid.

De financieel economisch manager draagt verantwoordelijkheid voor de beheersing van een geldstroom van vele miljoenen gulden.

Als lid van het management team onderhoudt hij steeds nauwe contacten met verschillende disciplines.

Kortom, hij is de spil in een centrum van activiteiten. Dat maakt zijn functie uiterst afwisselend. Daarbij werkt hij in een open sfeer waarin zijn initiatieven en ideeën alle ruimte krijgen, omdat hij niet belemmerd wordt door bureaucratie.

Vraag voor meer informatie de brochure "Perspectieven voor Academics bij Unilever" aan bij: Evelien van Doorn, tel. 010-2174243 of schrijf naar: Nederlandse Unilever Bedrijven B.V. (Sectie Management Development). Antwoordnummer 5004, 3000 VB ROTTERDAM.

AGENDA

E.E.F.A.-TRIMESTERAGENDA

De E.E.F.A. organiseert de volgende activiteiten:

26 januari

Excursie naar ING-bank in Amsterdam Zuid-Oost, inclusief rondleiding door het bekende gebouw.
Aanvang 12.30 u.

Eind februari

Excursie naar Credit Lyonnais Bank Nederland.

4 maart

Carrière dag. Jonge academici vertellen over hun ervaringen in het bedrijfsleven.
Case Study bij Unilever. Meer informatie volgt.

De Accountancy Associatie Amsterdam organiseert: Gastcollege Externe Verslaggeving op het gebied van 'international accounting'.

Eind tweede trimester
Bedrijfsbezoek.

De NOBAS werkt aan een spreekuur, waar je opmerkingen, klachten en dergelijke over het onderwijs of andere zaken betreffende de faculteit kwijt kunt. Elke twee weken een politieke vergadering.

21 januari

Excursie naar het Centrum voor Informatieverwerking, de makers van de NS-Reisplanner. Vooral interessant voor besliskundigen.

4 februari

Excursie voor econometristen naar De Nederlandsche Bank.

5 maart

Landelijk Volleybaltoernooi voor econometristen.

Linking Pin Medio Linking Pin, associatie voor organisatiekundigen, organiseert in februari een consultancy middag. Consultants presenteren een case uit de eigen praktijk.

J' Accuse

Henk Koster

Minister Ritzen impliceert dat universiteiten nog niet alles geprobeerd hebben om studenten in vier officiële jaren naar de doctoraalbul te sleuren. Intensievere vormen van onderwijs en hogere rendementen bij tentamens moeten uitkomst bieden. Wat kan een arme propaedeusedocent daar aan doen? Hoe boeit men studenten in de collegezaal? Een berichtje van het front... Men heeft responsiegelegenheid gegeven bij het begin van elk college; men heeft aangeboden om vrijwillig schriftelijk werk na te kijken bij wijze van feedback; men heeft een (vrijwillige) proeftoets samengesteld; en men heeft extra responsiecolleges gehouden vlak voor de tentamens. In alle gevallen met minimale (minder dan 10%) respons -waarvan de helft onvoldoende voorbereid- om wanhopig van te worden. Maar wanhopige tijden vragen wanhopige maatregelen! Men looft een dure fles gedestilleerd uit als beloning voor het opsporen van een foutje in een op college behandeld probleem: maar geen enkele reactie! Wat is hier aan de hand? Het is duidelijk dat deze studenten geen uitslovers zijn, maar zijn het ook geen levensgenieters? Is 'Grand Marnier' hors concours? En 'Drambuie' unspeakably vulgair? Was een videospel een beter lokkertje geweest? Zou men colleges per video moeten geven? UvA als concurrent van MTV? Men is inmiddels zelf aan de verworpen fles begonnen en bepeinst een idee voor het vak Vaardigheden: proeflokaal bezoeken.

Bien sûr

Ellen Bien kamer 121

Dit maal een stukje alleen voor studenten Economie, wat is namelijk het geval: Het zal iedereen inmiddels wel zijn opgevallen dat er een nieuw doctoraal programma is samengesteld en er een hoop nieuwe vakken bijgekomen zijn. De keuzevrijheid is hier niet mee beperkt, maar er zijn meer mogelijkheden gekomen voor studenten die er de voorkeur aangeven een voorgeschreven studieprogramma te volgen. Je moet dan echter wel overstappen naar het zogenaamd doctoraal examen nieuwe stijl. Hier hoeft je echter niets voor te doen. Per 1 januari 1993 wordt iedereen (dus ook vierdejaars, vijfdejaars en zesdejaars enz.) automatisch student nieuwe stijl. Wil je dat niet dan kun je vóór 1 april 1993 aangeven dat je een doctoraal examen oude stijl wilt afleggen. Per 1 januari 1993 zullen hiervoor formulieren beschikbaar zijn in de balieruimte bij de onderwijsadministratie op de eerste verdieping, bovenaan de grote trap. Dit is met name belangrijk voor studenten die de afstudeerrichting Bedrijfskunde willen of gaan doen, deze komt in het nieuwe studieprogramma namelijk niet meer voor. De afstudeerrichting Bestuurlijke Informatiekunde is (in gewijzigde vorm) een afstudeervariant binnen de afstudeerrichting Bedrijfseconomie geworden. De afstudeerrichting Ruimtelijke Economie blijft ook in de nieuwe stijl bestaan (ook hiervan is de opzet iets gewijzigd). In de balieruimte is ook een uitgebreide overgangsregeling te verkrijgen waarin de volledige regeling staat aangegeven. Ook is in de balieruimte een A4-boekje verkrijgbaar (met een gele kaft) waarin je meer informatie over de verschillende studierichtingen, afstudeerrichtingen en afstudeervarianten kunt vinden. Wat ook nog belangrijk is dat ook als je (automatisch) overstapt naar het doctoraal nieuwe stijl, je tot en met september 1993 tentamens verplicht doctoraal oude stijl af kunt leggen. Als je de vakken Micro economie 2 en 3, Macro economie 3, Statistiek 3, IEB, Bedrijfseconomie D en een verplicht basisvak Bedrijfseconomie (of in plaats van Bedrijfseconomie D en een verplicht basisvak Bedrijfseconomie Bedrijfseconomie 3, 4 en 5) behaalt, geeft dit vrijstelling voor de vakken Vaardigheden, Statistiek B, Algemene economie, een algemeen economisch basisvak en een bedrijfseconomisch basisvak. Als je dit verhaal niet meer kunt volgen, haal dan zo snel mogelijk een exemplaar van de overgangsregeling op in de balieruimte, ook met eventuele vragen kun je daar terecht tijdens openingstijden.

Wat heb je aan een interessante plek als je geen kant op kunt?

Je staat op het punt van afstuderen en denkt aan je carrière. Begrijpelijk. Dan kun je twee dingen doen. Je zoekt een bedrijf op en wacht op die ene, interessante plek richting top. Of je praat met de mensen van Moret Ernst & Young registeraccountants.

Want onze carrière-policy is simpel: bedrijfseconomen met beide benen op de grond kunnen bij ons alle kanten op. In feite bepaal je je eigen weg naar de top. Meer weten? Bel dan nu met de heer R.J. Ekkebus, telefoon 010 - 4074368.

Praat 'ns met de mensen van Moret Ernst & Young.

 MORET ERNST & YOUNG

Brand

Ik schrok wakker van een verschrikkelijk gedreun, en zat meteen rechtop in bed. Wát een klappen! Natuurlijk kwam het van één hoog vandaan. Zaten die idioten dan nog steeds op die vloer te slaan?

Maar nee, van deze klappen, die door het hele huis dreunden, zou ik al veel eerder wakker zijn geworden. Sterker nog, er werd duidelijk iets vernield. En hoe! Alsof er met een zware moker op de muren werd ingeslagen! Waren ze nu helemaal gek geworden?! Ik stond recht overeind naast mijn bed. Geen haar op mijn hoofd, de gang op te lopen om 's te gaan kijken. Die figuur daar beneden, wie het ook was, die midden in de nacht muren stond te slopen - die sloeg iedere bemoeial toch hartstikke kapot? Ik had inmiddels de politie gebeld en het licht aan gedaan. Omdat ik ze eindelijk 'heterdaad' kon bewijzen dat de jongens het nu echt te bont maakten daar beneden, hield ik de hoorn even in de richting van het lawaai. Ze leken overtuigd. Ja, ze zouden komen kijken. Daarop schoot ik razendsnel een broek, een shirt en schoenen aan. Waar waren ze in godsnaam mee bezig, daar beneden? Nu hoorde ik ook geroep en druk gepraat en gestommel boven mij, de slaappleaats van de andere Kroaten. Direct daarop renden er wat de trap af. Eén van hen daalde met zware pas af naar de eerste verdieping, alwaar

hem ter plekke de haren te berge rezen, en er een oermens in hem ontwaakte: "Sér-wao! SER-WAO!" galmde het luid door het pand. Huilende woede was het, vermengd met een wraakzuchtige beschuldiging van de vermoede dader. Maar ook schuilde erin een panische angst van iemand die in een flits ziet wat voor vérstrekkende gevolgen het gebeurde zal hebben, wat voor rotzooi hier van zou gaan komen. Op deze oerschreeuw, die huizen verderop te horen moest zijn, hoorde ik hem weer de trap op stormen om, boven gekomen, een drukke uitwisseling van commando's te beginnen. Daarop een rush van enkele Kroaten, naar de voorzijde van 3 hoog. Of de zolder op. In ieder geval niet naar beneden. Een fractie later begreep ik waarom niet. Ik zag rook onder de gangdeur door komen, mijn kamer binnen, fijntjes langs de binnenkant omhoogkringelend, al snel werden de kringen groter, en weldra stoomde de rook door de deurspleten naar binnen. Brand! Jawel, hoor. Verdomme! De klootzakken! Nu hadden ze het dan toch geflikt! Een maand lang precies doen waar ze zin in hadden, gaandeweg niks zinnigs meer weten en dan teneinde raad de boel in de hens steken! Opnieuw belde ik de politie. Ze moesten toch echt komen. Brand! De brandweer was al onderweg, gaven ze te kennen. De coffeeshop, tegenover ons huis aan de voorzijde,

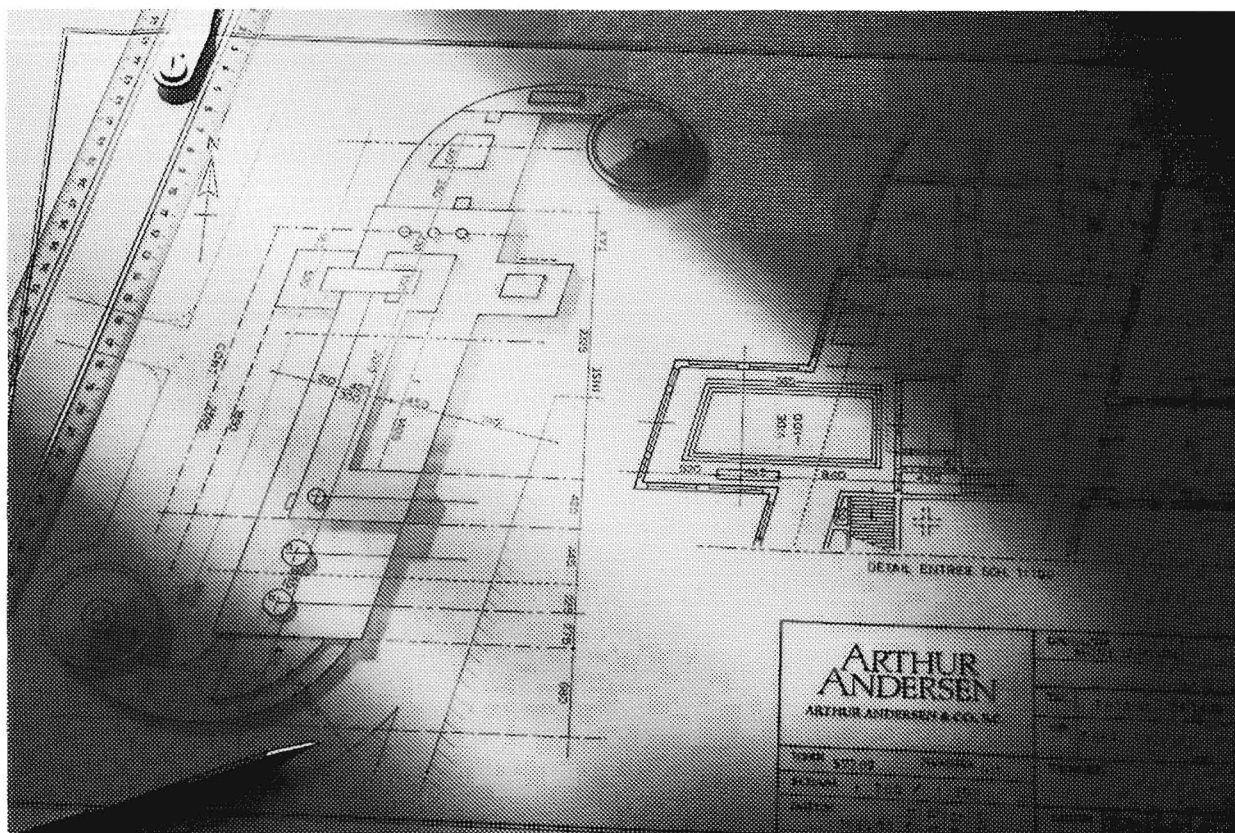
HouSe Party 161

of-ie stomdronken was - uit het raamkozijn, in het rond zwaaiend met een bierfles. Zijn zware gekreun droeg over het braakliggende terrein tegenover: "Faiiuhh ... faiiuhh ...!" Ik draaide me weer om naar binnen en begon de belangrijkste spullen maar vast naar buiten in de tuin te gooien, van 2 hoog naar beneden. Vervolgens zocht ik compacte hoeveelheden die ik gemakkelijk in één keer beet kon pakken en uit het raam mikken. Een zak met vuile was volgde dus het eerst. Vervolgens een rek met jasjes, met rek en al. Ik graaide een paar armen vol boeken van de plank en hup, de tuin in. Ik pakte van het bureau alle aantekeningen en drukwerk bij elkaar, stopte dit ergens tussen en lanceerde het hele zaakje. Toen ik na die portie vanuit het raam de kamer weer in keek, aarzelde ik ineens. Ik besefte plotseling hoezeer ik me op een zo voor de hand liggend bij-effect van brand verkeken had: de rookontwikkeling. Het ergste was niet eens de witte muur, die inmiddels het zicht bijna volledig beperkte. Maar wat voor rook! Dit was toch niet de rook van een knus knappend haardvuur. Nee, een venijnig scherpe lucht van verschroeide bouwmaterialen die de bouwinspectie allang op een zwarte lijst heeft staan, en van verdampde tempex, van smeulende pvc, beet in mijn tranende ogen en dreef me naar het open raam, de frisse lucht. Toen gingen met een ferme klik, alle lichten uit. De situatie werd nu

beklemmend. Waren de stoppenkasten op de gang in de hitte soms bezweken? Moest het huis er dan toch aan geloven? Ging ik dan toch nog van 2 hoog uit het raam in die tuin springen? Tot nog toe was ik daar beslist niet vanuit was gegaan. Ik trok nu met een ruk het gordijn omlaag. Maar het ellendige doek kwam met rails en al half naar beneden hangen. Ik liet het verder maar zo. Het zou toch nog een heel karwei zijn, al die stukken gordijn aan elkaar te knopen. Bovendien, als ik buiten aan dat gordijn zou gaan hangen, met mijn rug naar de grond toe, en de zaak zou los schieten of scheuren, dan zou ik nog een griezelige smak maken op dat smalle tegelplaatsje recht onder mijn venster. Het leek beter een

Ronald Heiloo, Hugo Strikker

WIE LEGT STRAKS DE BETERE FUNDAMENTEN?

De architect ontwerpt. De architect maakt een raamwerk. En later, als de papieren dromen gerealiseerd zijn, doen vaak duizenden mensen hun werk daarbinnen. Dan blijkt of de architect zijn of haar werk goed gedaan heeft.

Is het arbeidsklimaat optimaal? Kunnen mensen er goed functioneren? Het wel en wee van een onderneming hangt hier nauw mee samen.

In wezen is een goede accountant met hetzelfde bezig. Voor de financiële fundamenten van een bedrijf draagt hij het ontwerp aan. Hij laat zien hoe een perfecte administratieve organisatie opgebouwd wordt. Want zonder dat gaat ook het mooiste bouwwerk eens scheuren vertonen.

Arthur Andersen heeft wereldwijd circa 57.000 medewerkers en meer dan 300 vestigingen, maar waar u ook binnenkomt, overal zal u één ding opvallen: hier doen mensen met plezier hun werk.

Voor onze vestigingen in Den Haag, Rotterdam, Eindhoven en Amsterdam zijn we nu op zoek naar mensen die zich de waarde van hun vak realiseren. En die hun talenten ten volle zouden willen benutten.

Ben je afgestudeerd bedrijfseconoom of HEAO'er? Wil je werken met collega's die minstens zo enthousiast zijn over je vak als je zelf bent?

Schrijf dan naar Mevr. E. Piller, Stadhoudersplantsoen 24, 2517 JL Den Haag. Of bel 070-3425625. We maken graag 'ns met je kennis.

**ARTHUR
ANDERSEN**
ARTHUR ANDERSEN & CO., S.C.
ACCOUNTANCY

TECHNOLOGIE EN ECONOMIE

- 6 jan. Discussiecollege: Technologie en samenleving
Gastcollege: **Prof. dr. R. Maes**, 'Maatschappij en informatietechnologie'
- 13 jan. Discussiecollege: Technologie en internationale handel
Gastcollege: **Prof. dr. H. Jager**, 'Technologie en handelstheorie'
- 20 jan. Discussiecollege: Technologie en kleine landen
Gastcollege: **Dr. R. van Tulder**, 'Nederland in de technologierace'
- 27 jan. Discussiecollege: Theorieën van technologische ontwikkeling
Gastcollege: **Prof. dr. A. Roobeek**, 'Innovatie en diffusie'
- 3 febr. Discussiecollege: Technologie en arbeidsproces
Gastcollege: **Prof. dr. W. Buitelaar**, 'Technologie en arbeidsvoorwaarden'
- 10 febr. Discussiecollege: Technologie en strategische bedrijfsbeslissingen
Gastcollege: **Dr. M. Brouwer**, 'Technologie en ondernemersschap'
- 17 febr. Discussiecollege: Technologie en werkgelegenheid
Gastcollege: **Dr. R. Kloosterman**, 'Naar een tweedeling in de samenleving?'
- 24 febr. Discussiecollege: Sociale innovatie
Gastcollege: **Prof. dr. J. Lambooy**, 'Informeel economie en de dienstensector'
- 3 maart Discussiecollege: Technologie en economische theorie
Gastcollege: **Prof. dr. A. Heertje**, 'Technologie en welvaartstheorie'
- 10 maart Discussiecollege: Technologie en overheidsbeleid
Gastcollege: **Prof. dr. H. de Jong**, 'Overheidsbeleid en technische vernieuwing: mogelijkheden en beperkingen'

Keuzevak 'Technologie en economie'

Iedere woensdag, zaal C, gebouw A

Discussiecollege: 9.15 - 11.00 uur

Gastcollege: 11.15 - 12.00 uur

Docenten: Dr. A. Kleinknecht en Dr. R. Knaack